

Po 17 letih je Avstrija končno svobodna

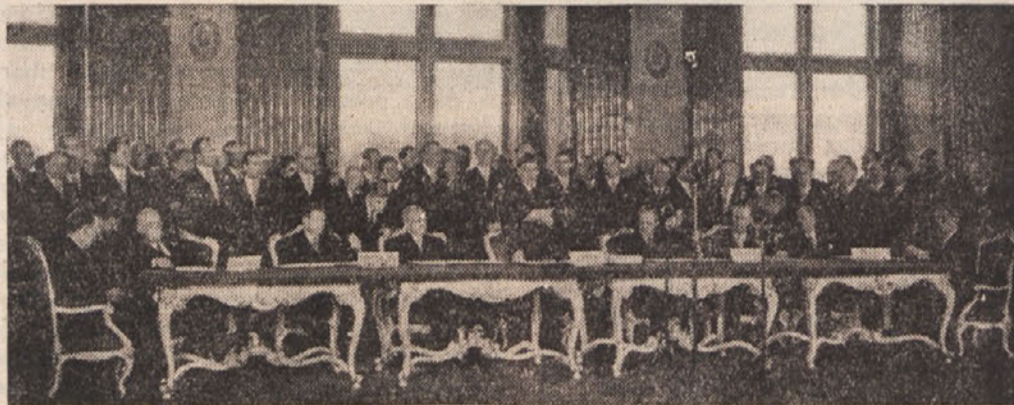
Tako je lahko vzkliknil zunanji minister Figl po podpisu državne pogodbe. Pred dobrim tednom so se še pojavljali dvomi v uspeh razgovorov veleposlanikov, vendar so končno le premagali zadnje čeri. Zunanji ministrom ni preostalo več mnogo dela, treba je bilo samo še podpisati.

Nepregledna množica se je v nedeljo zgrinjala okrog dunajskega Belvederja, kjer je na počil za našo državo zgodovinski trenutek, ko je po 17 letih postala svobodna in neodvisna, po radiu pa je svečanosti sledilo tudi prebivalstvo širom vse Avstrije. Val navdušenja je zajel množico, ko so se zunanji ministri po podpisu pogodbe pojavili na terasi Belvederja in ko je zunanji minister Figl sklenil njihove roke v znamenje, da je mogoče mednarodna vprašanja reševati samo z vzajemnim sodelovanjem.

Ko so ministri Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije in Francije po podpisu pogodbe čestitali Avstriji k dosegu svobode in neodvisnosti, so v svojih nagovorih poudarili veliki pomen zgodovinskega dogajanja. Molotov je dejal, da se je avstrijskemu ljudstvu odprla nova stran v njegovi zgodovini. Poleg Švice bo v srednji Evropi obstajala odslej naprej tudi nevtralna Avstrija. Njeno izjavo, da se ne bo priključila nobeni vojaški zvezi in da na svojem ozemlju ne bo dopuščala vojaških oporišč. Sovjetska zveza od srca pozdravlja. Nevtralna Avstrija bo imela velik pomen za utrditev miru v Evropi. Dulles pa je v svoji čestitki poudaril, da se avstrijsko ljudstvo upravičeno veseli svoje svobode, ker mu je nihče ni podaril, marveč si jo je samo pridobilo nazaj. Tudi McMillan in Pinay sta v kratkih besedah podčrtala zgodovinski pomen rešitve avstrijskega vprašanja. Pomen dneva je končno podčrtal še avstrijski zunanji minister Figl s poudarkom, da je 17-letna trnjeva pot nesvobode končana. Državna pogodba — je dejal — je izhodišče za novo in srečnejšo dobo v avstrijski zgodovini, ki se bo odražala v politiki nevtralnosti in neodvisnosti napram vsem državam. Kot svobodna in neodvisna država se bo Avstrija uvrstila v veliko družino svobodnih narodov, kjer bo prispevala svoj delež k mednarodnemu sporazumevanju in miru.

Na svečanem sprejemu v Schönbrunnu, ki je zaključil praznično razpoloženje ob vzpostavitvi svobodne Avstrije, je zvezni kancler

Raab poudaril, da je bil to odločilni korak za nadaljnje zmanjševanje mednarodne napetosti, ter izrazil upanje, da bodo bližnji razgovori velesil privedli do zagotovitve miru, ki si ga želi vse človeštvo.

Zgodovinski trenutek, ko so zunanji ministri podpisali državno pogodbo (AND)

Začetek poti Avstrije v svobodo je zvezni prezident Körner označil z besedami: Avstrijska republika bo morala po 17 letih ubrati svojo pot v bodočnost po svojem lastnem svobodnem preudarku.

Brzovjavne čestitke Zveze slovenskih organizacij

Ko so na Dunaju zunanji ministri podpisovali državno pogodbo, je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem odposlala zveznemu kanclerju in koroškemu deželnemu glavarju naslednje brzovjavne čestitke:

ZVEZNEMU KANCLERJU dr. h. c. ing. JULIUSU RAABU

V trenutku podpisovanja dolgo zaželeno državno pogodbo se veselimo z vsem avstrijskim ljudstvom v prepričanju, da bo sedaj končno svobodna in neodvisna republika v polni meri zagotovila našemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem njegove narodnostne pravice.

DEŽELNEMU GLAVARJU FERDINANDU WEDENIGU

Ob sklenitvi državne pogodbe povezujemo s svojim veseljem tudi prepričanje, da bo po dosegu popolne svobode in neodvisnosti priznana tudi našemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem polna enakopravnost.

Jugoslavija bo pristopila k državni pogodbi

Podpis državne pogodbe so sprejeli zlasti v Jugoslaviji z velikim zadovoljstvom. Predsednik republike Tito je v svoji čestitki zveznemu prezidentu Körnerju izrazil prepričanje, da se bo prijateljsko sodelovanje med obema državama še bolj razširilo. To je poudaril tudi jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović v brzovjavni čestitki zunanjemu ministru Figlu.

Diplomatskemu uredniku Tanjuga je Koča Popović izrazil zadovoljstvo Jugoslavije, da je avstrijsko ljudstvo prišlo do svoje svobode. Jugoslovanska vlada je vsestransko podpirala težnje avstrijskega ljudstva po svobodi v prepričanju, da bo vzpostavitev neodvisne svobodne Avstrije tudi spodbudila nadaljnji razvoj prijateljskega sodelovanja med obema državama. Ju-

goslovanska vlada namerava čimprej pristopiti k avstrijski državni pogodbi in bo s tem med drugim priznala mejo, ki je bila do sedaj predmet spora med obema državama. S podpisom državne pogodbe — je dejal Popović — so za vedno uzakonjene pravice slovenske in hrvatske narodne manjšine v Avstriji. Jugoslovanska vlada je prepričana, da bodo z uveljavitvijo državne pogodbe te manjšine v Avstriji postale vedno močnejša vez med obema sosednjima državama.

Körner se zahvaljuje Titu

Za čestitke, ki jih je sprejel od predsednika FLRJ maršala Tita ob podpisu državne pogodbe, se je zvezni prezident Körner zahvalil z naslednjo brzovjavko:

Zelo so me ganile prirske čestitke in želje za prijateljsko sosedne odnose, katere mi je Vaša Ekscelenca izvolila poslati v svojem imenu in v imenu jugoslovanskih narodov. Prosim Vas, da sprejmete mojo najtoplejšo zahvalo kakor tudi zahvalo avstrijskega ljudstva za najboljšimi željami za osebno srečo Vaše Ekscelenca in napredek jugoslovanskih narodov.

Nemški kapitalisti pa rohnijo

Sklenitev avstrijske državne pogodbe je ves svet pozdravil kot miroljubno dejanje. Zvezni prezident in zvezna vlada sta bila deležna neštetihih čestitk iz tu- in inozemstva.

Drugačno pot je ubrala Zahodna Nemčija, ki je vložila pri avstrijski vladi in pri treh zahodnih zveznikih protest proti določbam, ki jih vsebuje državna pogodba glede bivšega nemškega premoženja v Avstriji. Adenauerjeva vlada dolži Avstrijo, da je s svojim pristankom na te določbe storila »neprijazno dejanje«. Iz rohnjenja, napadov in groženj zahodnonemškega tiska, ki ga podpirajo nemški finančni magnati, je jasno razvidno, da zahodnonemški kapitalisti besnijo zato, ker so zgubili gospodarske pozicije v naši državi.

Državna pogodba prinaša tudi našemu ljudstvu pravice

(Iz govora predsednika ZSO ob proslavi 50-letnice SPD „Svoboda“ v Logi vasi)

Naključje je hotelo, da slavje SPD „Svoboda“ v Logi vasi sovpada s slavljenjem vsega avstrijskega ljudstva ob podpisu državne pogodbe. Tudi mi koroški Slovenci izražamo svoje veselje in zadovoljstvo nad tem dogodkom, saj so bila s tem kronana prizadevanja naše vlade in vsega ljudstva za dosego popolne svobode in neodvisnosti. Veselimo se, da bodo zasedbene sile končno zapustile našo državo, veselimo se pa posebno tudi zaradi tega, ker so bile v državni pogodbi s členom 7 priznane tudi naše žrtve in naša prizadevanja za zrušenje nacistične vlade v Avstriji. Koroški Slovenci smo — v svesti si edinega največjega cilja vsega avstrijskega ljudstva, dosege svobode in neodvisnosti — do danes molčali in nismo hoteli postavljati svojih upravičenih zahtev. Danes pa to vprašanje lahko javno postavljamo in za nas to vprašanje nikakor ni malenkostno vprašanje, temveč vprašanje življenjskega pomena. Če torej danes postavljamo tudi svoje nacionalne zahteve, potem se zavedamo, da imamo do tega pravico tudi po državni pogodbi, da pa daje državna pogodba tem našim zahtevam le okvir, temu okviru pa moramo dati vsebino mi sami; da pa bo ta vsebina postala tudi življenje, zato mora skrbeti po državni pogodbi država.

Čeprav razumemo, da ob prizadevanjih za veliki cilj svobode in neodvisnosti v zadnjih letih mogoče ni bilo časa za upoštevanje tudi naših zahtev, vendar ne moremo razumeti, da skušajo nekatere sile celo tiste malenkostne pravice, ki so nam že bile priznane, spet okrniti. Da omenim tu samo neodgovorno gonjo proti ureditvi dvojezičnega šolstva, da nadalje omenim nepriznanje uradnega potrdila in priporniške odškodnine našim izseljencem in da končno omenim še nevarno rovarjenje proti demokratični ureditvi naše države, ki je prišlo najbolj jasno do izraza ob zločinski razstrelitvi partizanskega spomenika v St. Rupertu pri Velikovcu.

Poudarjamo, da bomo koroški Slovenci vedno in povsod terjali svoje pravice in se borili proti tistim, ki nam hočejo te pravice kratiiti. Ali ni naravnost ironija, da nam tukaj v Logi vasi hočejo vzeti v šoli zadnje ostanke slovensčine ljudje, ki v času, ko so ustanavljali naši očetje in matere to društvo, katerega 50-letnico obhajamo danes, še vedeli niso za te kraje. Mi pa smo tedaj že kulturno ustvarjali in delovali in se zavedali visoke vrednote materinskega jezika in lastne kulture. Zato ne bomo dopustili, da bi nam vzeli domač jezik iz šole, jezik za katerega terjamo enakopravnost ne le v šoli, temveč v vsem javnem življenju. Do tega imamo mimo naravnih pravic tudi pravico po določbah državne pogodbe. Izrecno namreč hočemo poudariti, da se enakopravnost našega ljudstva ne izraža zgolj v tem, da še smemo zapeti ali igrati na odru temveč pomeni enakopravnost vse več, pomeni priznanje našega jezika v javnem življenju, na javnih napisih, pomeni enake subvencije in enako pomoč našim kulturnim ustanovam, pomeni končno enako dodelitev gospodarske pomoči in gospodarskih ukrepov našemu človeku in naši zemlji. Vse to bomo terjali vse dotlej, dokler ne bo naše ljudstvo, ki živi že nad tisoč let na tej svoji zemlji, enakopravno z ljudstvom nemškega jezika v deželi.

Ob teh svojih zahtevah pa se zavedamo tudi svojih dolžnosti kot državljani in hočemo prav danes na dan podpisa državne pogodbe ponovno poudariti, da se hočemo vključiti v borbo vseh avstrijskih demokratičnih sil za očvrstitev in okrepitev demokracije v državi. Hočemo prevzeti tudi vsa bremena, ki so brez dvoma združena tudi s podpisom državne pogodbe, saj se sami najbolj zavedamo, da je treba za svobodo doprinesti tudi žrtve. Preko teh dolžnosti vseh državljanov pa se zavedamo tudi še naših posebnih dolžnosti in nalog kot manjšina, katere vzvišena naloga je, da ne razdružuje temveč tvori v prvi vrsti življenjski most med sosednjima narodoma. To svojo nalogo smo do danes že izvrševali in jo hočemo v bodoče v še višji meri izvrševati v lastno korist, v korist države in v korist dobrososedskih odnosov in s tem miru v tem delu sveta.

Belvedere je bil prizorišče zgodovinskega akta

Moskva gre v Beograd

Vladi Sovjetske zveze in Jugoslavije sta se sporazumeli za skorajšnji sestanek njunih najvišjih predstavnikov v Beogradu. Do sporazuma o sestanku je prišlo na temelju obojestranske želje po nadaljnjem izboljšanju odnosov med obema državama. V sovjetski delegaciji, ki bo potovala še ta mesec v Beograd, so najvišje sovjetske osebnosti: generalni sekretar sovjetske komunistične partije Hruščev, predsednik sovjetske vlade Bulganin, prvi namestnik ministrskega predsednika Mikojan, namestnik zunanjega ministra Gromiko in drugi. V Beogradu se bodo sestali s predsednikom Jugoslavije Titom, podpredsednikom Kardeljem in Rankovičem, zunanji ministrom Popovičem in drugimi visokimi funkcionarji.

Napovedani obisk Moskve v Beogradu je

vzbudil v svetu veliko pozornosti. Nedvomno bodo razgovori mnogo prispevali k splošnemu izboljšanju političnih razmer v svetu. Obisk naslednikov Stalina, ki je pred sedmimi leti sprožil nezaljšano gonjo proti Titovi Jugoslaviji, pomeni ne samo zadoščenje Jugoslaviji za prizadeto krivico, marveč tudi potrdilo pravilnosti svobodoljubne jugoslovanske politike, hkrati pa kaže, da je Moskva prekinila s pogubonosno stalinsko politiko.

Tito: Razgovarjali bomo kot neodvisna država

Na proslavi desetletnice osvoboditve Istre je maršal Tito pred 100.000 ljudmi govoril tudi o obisku sovjetske delegacije v Beogradu. Pozdravil je to odločitev sovjetskih predstav-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Potrebna je budnost

Pod tem naslovom so objavili „Naši razgledi“ — štirinajstnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, ki izhaja v Ljubljani, — pismo iz Avstrije, ki opozarja na politični razvoj v Nemčiji v zvezi s ponovno oborožitvijo Zvezne republike in na ugodne razmere za ožvitev nemškega nacizma. V drugem delu članka, ki kritično motri tudi nekatere pojave pri nas v Avstriji, je rečeno:

Sleherno dogajanje v Nemčiji odmeva tudi v sosednjih državah, predvsem v Avstriji. Čim bolj mračno je dogajanje v Nemčiji, tem bolj dolga je senca, ki pada na avstrijsko republiko. Zavezniška okupacija slabi s svojim vplivom na politično podobo Avstrije vse bolj vnanje obrise, ne pa linijo te sence. Da obstoje ideološke vezi med političnimi skupinami v Nemčiji in Avstriji, ki so včasih zelo močne, to potrjujejo mnogi primeri.

Omenimo najprej tisk Avstrijske ljudske stranke, katere je kot je znano katoliško in konservativno usmerjena. Prav ta tisk je zanesljiv barometer za politična dogajanja v Nemčiji, predvsem za propagirani in prebujeni nacionalizem. Ne glede na dejstvo, da je Avstrijska ljudska stranka nastopala v zadnjih letih v volilnem boju z Adenauerjevimi gesli in hotela govoriti „nemško“, so se časopisi te stranke v prvi fazi oborožitve razšopirili in odkrito poudarjali z velikanskimi črkami nemška oboroževalna gesla in razglašali socialdemokratsko opozicijo za izdajalstvo nemškega ljudstva. Ti „vrlji Avstriji“ so tudi tisti, ki so si prizadevali za vstop vojakov nemške „Wehrmacht“ v razna vojaška združenja, v katerih, čeprav zadržano, izkazujejo vojaška odlikovanja in krtačijo hitlerjevske vojaške uniforme. Naravnost značilno je, kako se plazi ta politična stranka, ki se šteje za avstrijsko, pred nacističnimi elementi in njihovo prepotentno vsiljivostjo, ki daje človeku misliti.

V Avstriji pa obstoje tudi socialistični časopisi, ki raje poudarjajo nemško nacionalne teme (čeprav pridejo v nasprotje s svojimi strankarskimi tovariši v Bonnu) kot pa evropske teme. V zadnjem času je precej pričevanj takih nacionalističnih izlivov v tem tisku, ki ne vpliva vselej socialistično na javno mnenje. Vse to se dogaja iz politično strankarskega oportunitizma.

Se neka druga politična skupina v Avstriji si prizadeva, da bi ujela korak z novo politično smerjo v Nemčiji. Zveza neodvisnih, ki je v zadnjih deželnozbornskih in občinskih volitvah doživljala hude poraze in udare, spet hoče na plan. Stranka je bila prvotno zasnovana kot zbirališče nacionalsocialistov, liberalcev in nezadovoljnejšev iz raznih taborov. Stranki so se večinoma pridružili nacisti, ki se od Hitlerjevih časov dalje niso mogli odločiti, da bi se priključili kakšni večji politični stranki, kjer je našlo zavetje mnogo pripadnikov nekdanje NSDAP. Pristaviti pa moramo, da predstavljajo nacisti v demokratičnih organizacijah idejno nekakšne konventikle in si, kjer je le mogoče, medsebojno pomagajo.

Restavracija stranke Neodvisnih se razvija v znamenju strankarskih bojov za vodstvo stranke, vendar se le razvija. Njeni denarniki iz industrijskih in veleposelstniških krogov žele, da bi stranko prevzeli novi ljudje in da bi lahko delovala kot „tretja sila“. Bodočnost ima inž. Reinthaler, nacistična figura iz kabineta nekdanje avstrijske vlade. Na Koroškem, kjer prav tako vlada organizacijska zmeda, se v začudenje javnosti uveljavljata dva moža, ki ju težko kompromitira nacistična preteklost. Stranka servira osupljavnosti kot svojega človeka dolgoletnega okrožnega vodjo iz nacistične ere Meinrada Natmesniga, ki je bil kot je znano med vojno na čelu koroške deželne vlade in odgovarjal za politično samoupravo dežele. Druga osebnost je nekdanji okrožni vodja kmetov Reinhold Huber, ki je s svojimi drakoničnimi aprovizacijskimi ukrepi podaljševal vojno. Obadva „zlata fazana“, kot so ljudje imenovali rjavo uniformirane dostojanstvenike nacistov, bosta načelovala stranki, ki je zastopana v parlamentu. Ne le v Nemčiji, tudi v Avstriji stopajo znani nacisti spet na politično pozornico, na kateri so v krvavi Hitlerjevi tragediji talentirano igrali svojo vlogo in kjer naj bi zdaj v demokraciji predstavljali „tretjo silo“.

Demokratične sile v političnih strankah in avstrijski državni upravi se bodo morale pravočasno spomniti na to, da je demokratični organizatorna država samo tedaj zmognjena življenja, če so državljani pripravljene prizadevno sodelovati pri oblikovanju države in prostovoljno prevzeti nase žrtve. Sestavina duhovnih priprav za splošno oborožitvev nemškega prostora je politična propaganda in aktivnost, veljavna tudi za avstrijske razmere. Glasovanje v bonnskem parlamentu bo od urada za remilitarizacijo terjalo velike vsote za politično pripravlanje javnega mnenja. Mar se bo ta dejavnost pred avstrijsko državno mejo ustavila? Razen teh vojaških propagandnih organov obstoje številna vojaška združenja, ki na sleherni skupščini odkrito ali prikrito izpovedujejo pripadnost k tradiciji osvajalcev sveta in s stisnjeno pestjo (za-

Določila državne pogodbe o pravicah narodnostnih manjšin

Avstrijska državna pogodba, ki razen preambule in dveh prilog obsega še 38 členov, porazdeljenih na 9 delov, vsebuje tudi izrecna določila o pravicah narodnostnih manjšin, ki žive v Avstriji.

S temi določili posredno v zvezi je člen 6 o človeških pravicah. Izrecna določila o pravicah narodnostnih manjšin v Avstriji pa vsebuje člen 7, dočim člen 26 nalaga Avstriji gotove dolžnosti glede premoženja, pravic in koristi manjšinskih skupin v Avstriji. V naslednjem objavljamo celotno besedilo teh treh členov, ki se glase:

Člen 6 Človeške pravice

1. Avstrija bo podvzela vse ukrepe, da zajamči vsem pod avstrijsko državno suverenostjo živečim osebam brez razlike rase, spola, jezika ali vere uživanje človeških pravic in osnovnih svobod, vključno svobodo izražanja mnenja, tiska in objav, izvajanja vere, političnega naziranja in javnega zborovanja.

2. Avstrija se nadalje obvezuje, da v Avstriji veljavni zakoni niti po svoji vsebini niti z njihovim izvajanjem ne bodo diskriminirali med osebami avstrijskega državljanstva na temelju njihove rase, njihovega spola, njihovega jezika ali njihove vere, bodisi glede njihove osebe, njihovih imovinskih vrednot, njihovih poslovnih, poklicnih ali finančnih interesov, njihovega pravnega stanja, njihovih političnih ali državljanških pravic, bodisi na kakršnem koli drugem področju, in da ne bodo imeli za posledico diskriminacij.

Člen 7 Pravice slovenskih in hrvaških manjšin

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

2. Upravičeni so do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom bo slovenščina ali hrvaščina dopuščena kot uradni jezik dodatno k

nemščini. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.

4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Člen 26 Imovina, pravice in koristi manjšinskih skupin v Avstriji

1. Avstrija se obvezuje, da bo — kolikor se to že ni zgodilo — v vseh primerih, v katerih je bila imovina, zakonite pravice ali koristi v Avstriji od 13. marca dalje predmet prisilnega odvzema ali ukrepov sekvestracije, konfiskacije ali nadzorstva zaradi rasnega izvora ali vere lastnika, imenovano imetje vrnila in obnovila imenovane zakonite pravice in koristi z vsemi pripadki. Kjer je povračilo ali obnova nemogoča, bo dana odškodnina za izgube, povzročene s takimi ukrepi, v isti meri, kakor je ali bo dana avstrijskim državljanom sploh za vojno škodo.

2. Avstrija pristane na to, da vzame pod svoje nadzorstvo vso imovino, zakonite pravice in koristi oseb, organizacij ali skupnosti v Avstriji ki so bile, individualno ali kot člani skupin, predmet rasnih, verskih ali drugih nacističnih ukrepov preganjanja, če ostanejo, v primeru individualnih oseb, taka imetja, pravice in koristi brez dediča ali jih nihče ne zahteva v teku šestih mesecev po tem, ko stopi v veljavo ta dogovor, ali, v primeru organizacij in skupnosti, če so take organizacije ali skupnosti prenehale obstojati. Avstrija naj prenese taka imetja, pravice in koristi na primerne urade ali organizacije, ki jih potom dogovorov z avstrijsko vlado določijo štirje šefi poslaništev na Dunaju, da se uporabijo za pomoč in podporo ter za popravilo škode žrtvam preganjanja po silah osi. Te določbe je treba razumeti tako, da ne zahtevajo od Avstrije plačil v tujih valutah ali drugih prenakazil v tuje dežele, ki bi pomenile obremenitev avstrijskega gospodarstva. Tak prenos se bo izvršil v teku 18 mesecev, ko stopi v veljavo ta dogovor in bo obsegal imovino, pravice in koristi, za katere se po 1. paragrafu tega člena zahteva obnova.

Zunanji minister Figl (drugi z leve) z veleposlaniki štirih velesil, ki so pripravili besedilo državne pogodbe (AND)

enkrat še v žepu) obljublajo maščevanje tistim, ki so jim pred desetimi leti pokvarili njihove vojaške in politične koncepte. To so pred vsem zasedbene oblasti in nasprotniki nacističnega režima. Mar ni značilno, da parlamentarci, ki — čeprav prikrito — simpatizirajo z nacisti — in v raznih govorih in časopisnih uvodnikih obravnavajo „avstrijsko tragedijo“, ne menijo pri tem let 1934 — 1938, ko so Avstrijo zasedli hitlerjevci, marveč leto 1945, ko se je „tisočletno kraljestvo“ zrušilo in so zavezniki Avstrijo okupirali.

Vedno znova vstaja pred nami vprašanje, če so v današnji Nemčiji in Avstriji demokratične sile dovolj močne, da bi se učinkovito branile pred neofašističnim kurzom. Ali lahko možem, ki so prevzeli nalogo, da bodo v Zahodni Nemčiji oblikovali svobodno Evro-

po, pa se le preradi ozirajo nazaj v pretekla leta „Velike Nemčije“, res popolnoma zaupamo? Ali so se ti ljudje res popolnoma otresli mračne preteklosti? Ali ne bodo demagogi spet poizkušali navdušiti množice z lažnimi ideali in ali bodo le-te res pravočasno spregledale?

Ceprav je nova ureditev Evrope pokvarila fašizmu mnogo načrtov, vseeno stojte pred demokracijo in prijatelji združene Evrope še težke naloge. Predvsem je potrebna budnost! Upajmo, da bodo napredne sile miroljubnega človeštva s svojimi močnimi socialističnimi elementi pravočasno spregledale nevarnosti, ki groze Evropi, in se jim uspešno upre. Drevo z rjavkastim lubjem, ki ga je vsadila reakcija, ne sme nikoli več zrasti do nebes.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Sporazum o Južnem Vietnamu, ki sta ga dosegla francoski ministrski predsednik Edgar Faure in ameriški zunanji minister Dulles, določa podporo južnovietnamski vladi predsednika Diema, odpoklic nepotrebnih ameriških in francoskih funkcionarjev, pospeševanje demokratičnih in političnih ustanov, prizadevanje ZDA, da bi omilile Diemovo protifrancosko stališče, svobodne volitve in odhod francoskih ekspedicijskih čet.

Beograd. — Od začetka tega tedna se mudi v Jugoslaviji na obisku 12 zahodnonemških parlamentarcev. V delegaciji, ki jo vodi predsednik zahodnonemškega Zveznega zbora Gerstenmayer, so zastopani poslanci krščansko-demokratske, socialdemokratske, liberalne, begunske in nemške stranke. Zahodnonemški parlamentarci so gostje jugoslovanske Zvezne ljudske skupščine, ki jim je omogočila stik s predstavniki jugoslovanskega političnega in javnega življenja v Beogradu, Sarajevu, Zenici, Jablanici, Dubrovniku in Zagrebu.

Ljubljana. — V Slovenijo je prispela že druga večja skupina jugoslovanskih izseljencev iz ZDA. V Sežani so jih pozdravili zastopniki Izseljeniške matice Slovenije. Med svojim obiskom v stari domovini si bodo ogledali več turističnih krajev in razne zanimivosti v Jugoslaviji.

Buenos Aires. — Argentinski senat je sprejel zakon, po katerem bodo morale odslej tudi vse verske gospodarske ustanove v Argentini plačevati davke enako, kakor privatne ustanove. Po odobritvi v senatu je argentinski parlament soglasno sprejel zakon, s katerim se ukinja verski pouk v državnih šolah.

Dunaj. — Ob navzočnosti sovjetskega veleposlanika in visokega komisarja SZ na Dunaju Iljičeva, vrhovnega poveljnika sovjetskih čet v Avstriji Čerņičenka in avstrijskega notranjega ministra Helmerja je kancler Raab izročil šestim sovjetskim oficirjem odlikovanja za usluge, ki so jih napravili avstrijski republiko.

London. — Pri občinskih volitvah v Angliji je konservativna stranka precej napredovala na škodo laburistične stranke. Konservativci so dosegli 1.575 mest, od tega 299 novih, izgubili pa so jih 58. Laburisti so dobili 1.630 mest, med temi 46 novih, izgubili pa so jih 330. Na splošnih volitvah, ki bodo 26. maja, bo laburistična stranka predložila 620 kandidatov.

Atene. — Iz parlamentarnih krogov v Atenah prihajajo vesti, da je Grčija pripravljena obnoviti normalne diplomatske vezi z Romunijo, Bolgarijo in Albanijo. Poudarjajo pa, da je treba urediti prej še nekatera pereča neresena vprašanja.

Rim. — Novi predsednik italijanske republike Gronchi ni potrdil formalnega odstopa Scelbove vlade, ker so se vodstva treh vladnih strank še za naprej izrekla za koalicijo. S to odločitvijo je bila Scelbovi vladi zagotovljena parlamentarna večina. V poučenih krogih pa menijo, da se je Scelba spričo sporov v vladnem taboru samo začasno izognil vladni krizi.

Bonn. — Zahodnonemški kancler Adenauer se je odločil oddati mesto zunanjega ministra. Za novega zunanjega ministra bo imenoval sedanjega vodjo krščansko-demokratske stranke v parlamentu Von Brentana.

New York. — Slavnostne seje ob desetletnici ustanovitve združenih narodov v San Franciscu se bo udeležilo verjetno 40 ministrov za zunanje zadeve držav, ki so članice OZN. Računajo, da bodo navzoči tudi zunanji ministri ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije.

Trst. — Spričo velike brezposelnosti v Trstu je izseljevanje v Avstralijo tako rekoč na dnevnem redu. Te dni je odpotovala že četrta skupina 115 tržaških izseljencev. V Avstralijo in druge prekomorske dežele se bo letos izselilo iz Trsta 5.200 ljudi, število prošenj za izselitev pa je še mnogo višje.

50 let prosvetnega dela v Logi vasi

Preteklo nedeljo se je v Logi vasi kljub slabemu vremenu zbralo lepo število ljudi od blizu in daleč, da proslavijo 50-letnico ustanovitve prosvetnega društva. Proslave se je udeležil tudi šef Urada za zvezo FLRJ v Celovcu Dušan Bravničar, vicekonzul Mladen Devide in drugi člani urada ter predsednik Slovenske prosvetne zveze in Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Med častnimi gosti pa so zavzeli prostor tudi še živeči ustanovitelji društva Strauss Joža, Rainer Matevž, Gröblacher Rudolf, Anderwald Andrej, Schuschu Mihi in Stroj Janez. Med temi sta bila za častna člana imenovana Strauss Joža, ki je najdaljše dobo aktivno deloval kot član društva in Rainer Matevž.

Vsem šestim ustanoviteljem je društvo podelilo v znak priznanja za zasluge v društvu posebne diplome. Žal se svečanosti ni mogel udeležiti Ropač Jože, ki je tudi prispeval svoj del k ustanovitvi društva. Odbor društva je sklenil, da mu podeli diplomu na domu. Za častna člana pa sta bila imenovana še Černic Noltej, ki tudi v najtežjih trenutkih ni pozabil na društvo, in Aichholzer Hanzej, ki ima velike zasluge za uspehe moškega pevskega zbora, ki se je prav v zadnjem času povzpел do take višine, da z izrednim uspehom nastopa. Prav v preteklem tednu smo imeli priliko slišati ta zbor v slovenski oddaji v celovškem radiu. Ne samo pester spored, marveč tudi skrbno zapete pesmi dokazujejo, da je pevovodja v delo vložil vso skrb in čut do slovenske pesmi. Zaslužnemu pevovodji je dr. Franci Zwitter v imenu Slovenske prosvetne zveze podelil v znak priznanja posebno diplomu.

V začetku slavnostne prireditve je moški pevski zbor iz Loge vasi zapel svoje »Geslo«.

Nato je spregovoril tajnik domačega društva Stanko Černic, ki je med drugim dejal: 50 let je kratka, a vendar po človeškem pojmovanju dolga doba. Toliko časa je že odkar so mnogi rodoljubi, od katerih jih danes živi samo še sedem, ustanovili pri nas organizirano slovensko prosvetno društvo. To društvo je negovalo in gojilo zlasti pesem, ki so jo ravno tako ljubili naši pradedje, kakor jo ljubimo danes tudi mi. Tudi danes predstavljajo naše društvo predvsem pevci, ki hočejo gojiti našo lepo pesem, jo spoznavati ni jo ohraniti živo.

Ko proslavljamo redko slavnost, je potrebno da se spomnimo tudi tistih, ki niso in ne morejo biti več med nami. Prvoborec dekan Štefan Singer je dal svoje življenje za vzvišeni cilj svojega rodu. Miha Šlajhar, avtor našega »Gesla«, počiva v hladni zemlji na domačem pokopališču. Srce društva, Kranjčičov Maksej, ki ga je zatrla kruta pest, je ostal v mrzli zemlji Bavarske, kjer počiva tudi Pachler Štefej. Starega Kušternika je neizprosna usoda iztrgala iz naše srede. Težka bolezen je nam ugrabila tudi Zehnarjevega očeta. V vojski so ostali Koflerjev Joži, Humčnjakov Flori in Bastej Šupe. Neznana pa je usoda Mežnarjevega Primija, ki se še ni vrnil iz ujetništva. Iz naše srede pa je na tragičen način iztrgala smrt Martinovo

Olgo. Smrt pa nam je ugrabila še vrsto drugih. Ohraniti jih hočemo v trajnem spominu, ker so nam tudi oni ohranili največje kar imamo, lepo slovensko pesem in naš materinski jezik.

A ne smemo ostati le pri mrtvih, ker življenje gre dalje. Pesem, ki so jo nam ohranili, je razširjena po vsej naši zemlji. Zato jo bomo tudi danes postavili v središče prireditve. Pesem Šlajharja, pesem Kranjčiča in Kušternika pojejo sinovi naših prednikov, peli jo bodo in jo predali tudi svojim naslednikom. Naša pesem in naša kultura je neumirajoča, dokler bomo ostali zvesti našemu geslu:

»Od jezera do vrh planin,
čez Logo vas
razlega se slovenski glas«.

Po nastopu domačega pevskega zbora, ki je zapel dve pesmi, je stopil na oder predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem tov. dr. Franci Zwitter in najprej kot predsednik Slovenske prosvetne zveze v imenu SPZ izrekel društvu k velikemu slavlju čestitke in zahva-

Moški pevski zbor iz Loge vasi

lo. Tem čestitkam, je izjavil, se pridružujejo tudi vse ostale slovenske organizacije, ki vse imajo isti cilj: ohranitev Slovenskega naroda na Koroškem. (Ostala izvajanja govornika objavljamo na posebnem mestu na prvi strani našega lista).

Tudi Matevž Rainer je v kratkih besedah podal zgodovino društva od ustanovitve do predvojnne dobe.

K poteku slavnostnega dne pa so prispevali svoj delež tudi pevski zbori iz drugih krajev. Moški pevski zbor iz Hodiš, v katerega so bili vključeni tudi pevci nemškega zbora »Leonhardsgilde« iz Hodiš, je pod vodstvom Pavliča Foltija zapel dve slovenski in eno nemško pesem. Ženski ter mešani pevski zbor iz Skofič, ki ga je vodil Umek Tone, je lepo zapel dve pesmi. Nato je nastopil mešani pev-

ski zbor iz Kotmare vasi, ki ga vodi Pavle Kernjak. Ta zbor je zapel štiri pesmi in poznalo se mu je, da ga vodi večša roka.

Zopet se je pojavil na odru domači

Množica s častnimi gosti v ospredju pozorno sledi sporedu

pevski zbor in zadonele so pesmi: »V slovo«, »Mrzel veter« in pa nova Kernjakova »Mojcej«, ki je izzvala val navdušenja, tako da so jo morali pevci ponovno zapeti. Kdo jih pa tudi ne pozna, te pevce! Sami domači, navdušeni in neumorni pevci so to! Seveda pa je v njih sredi tudi Tevžej Kakl s svojim zlatom v grlu.

Za zaključek pa so pod vodstvom Pavla Kernjaka zapeli združeni zbori tri pesmi in s tem poudarili skupno kulturno prizadevanje našega ljudstva.

Dolgo v noč so še odmevale naše melodije, ki so jih peli ljudje zbrani v družabnem krogu.

Avstrijski slavnostni odbor Adam Mickiewicz ustanovljen

V četrtek dne 5. maja 1955 je bila ustanovna seja avstrijskega slavnostnega odbora Adam Mickiewicz. Odbor je bil ustanovljen ob priliki 100-letnice smrti tega največjega poljskega pesnika. Za predsednika odbora je bil izvoljen predstojnik seminarja za slovanske jezike univ. prof. dr. Jagoditsch.

Slavnostni odbor si je postavil za nalogu, da bo organiziral proslave in izdelal publikacije o največjem poljskem pesniku, ki je eden najvažnejših in najpomembnejših osebnosti med slovanskimi pesniki v svetovni literaturi, da se na ta način oddolži njegovemu spominu.

Gorenjski kvartet

je spet med nami. Včeraj je gostoval v Glinjah in v Bilčovsu. Danes nastopi v Kotmari vasi, v soboto zvečer v Šmihelu pri Pliberku, v nedeljo pa v Železni Kapli in Maloščah. Kdor še ni slišal in videl tega prijubljene slovenskega kmečkega kvarteta, naj ne zamudi ugodne prilike. S kvartetom nastopata tudi solista Fr. Koren in Danica Filipičeva.

Posrečena Romikova karikatura, ki smo jo posneli po ljubljanskem tedniku TI,

Starši!

Pošiljajte svoje otroke v šole!

Roditeljska dolžnost staršev je, da skrbijo za pošiljanje otrok v šole. Vendar je večkrat tako, da prav starši ne posvetijo dovolj pažnje otrokom, se pravi, da se ne menijo preveč resno za otrokovo prihodnost, za otrokov nadaljnji razvoj. Zgodi se namreč, da zamudijo pravo priliko, da bi poslali otroka v šolo.

Pri izbiri bodočega otrokovega poklica je važno predvsem to, da starši prislusneje otrokovi želji, kaj hoče postati. Običajno ima otrok že v rani mladosti, v ljudski šoli, nagnenje do gotovega dela, do poklica, in to je treba pri izbiri šole nujno upoštevati.

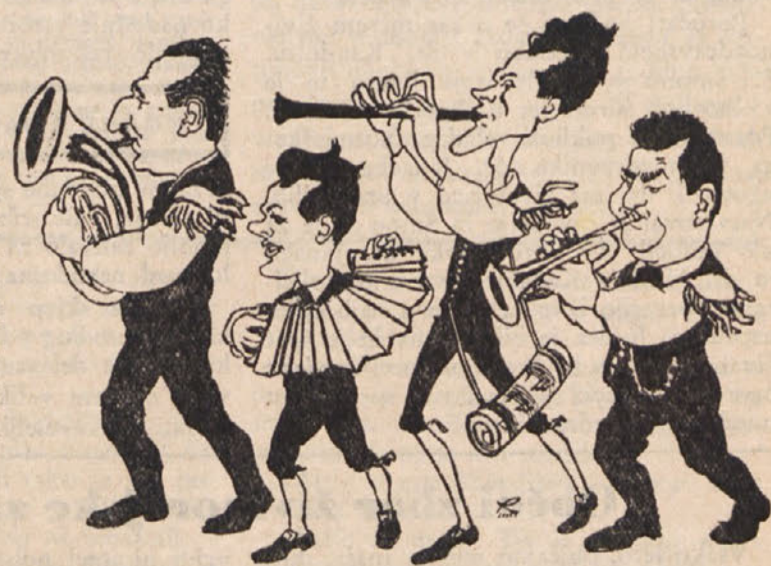
Osnovna ali ljudska šola dá otroku prve osnove, na katere potem v glavni šoli, v gimnaziji ali kaki strokovni šoli gradi. Ako otrok pokaže izredno veselje do učenja s tem, da se rad uči in pridno bere, potem mu omogočimo vstop na gimnazijo in mu odprimo pot na visoko šolo. Nekateri otroci so usmerjeni bolj v praktično delo, tem pa seveda nudimo priliko, da se izučijo poklica, obrti kot si sami želijo. Nikdar pa se ne sme zgoditi, da bi otroku vsiljevali katerikoli uk, ker mu s tem samo ubijemo veselje do dela. Samostojna odločitev je najzanesljivejši porok, da bo otrok uspešno delal in dosegel svoj cilj kot inteligent ali kvalificirani delavec.

Seveda pa ne smemo zapostavljati kmečkega stanu in si misliti, da kmetu ni potrebna višja izobrazba. Tudi kmet mora biti danes visoko sposoben, ker le tako lahko sledi hitremu razvoju naprednega kmetijstva. Ne sme se torej zadovoljiti samo z ljudsko šolo. Ne! Vsaj glavno šolo naj bi še imel in pa kmetijsko šolo. Ugodna prilika je za slovenske kmečke fante obisk slovenske kmetijske šole v Podravljah, ki že dve leti z uspehom dela.

Glavno šolo pa mora imeti danes prav vsak, ki se hoče učiti katerega koli poklica ali obrti. O tem, kaj naj otrok postane, se posvetujmo tudi z učiteljem, pri tem pa upoštevajmo seve želje otroka, le s tem bo uspeh zagotovljen.

O sprejemih na šole vas bomo v našem listu obveščali.

Glede stanovanja za vašega fanta pa se že sedaj zanimajte pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, da ga sprejme v prihodnjem letu v dijaški dom, kjer bo fant v času študija ali učne dobe preskrbljen.

predstavlja veselo četvorico. Od leve na desno: France Ogrizek — »foter«, brata Slavko in Vilc Avsenik ter France Košir.

Starši, pozor na sprejemne termine

Sprejemni izpiti za prvi razred zvezne gimnazije in realne gimnazije se vršijo dne 16. junija 1955 ob 8. uri v Celovcu, Völkermarkter Ring 27. Pogoji za sprejem so uspešna dovršitev četrtega razreda oziroma četrte stopnje ljudske šole. Vpis na šolo je možen vsak dan. Pohitite torej!

*

Sprejemni izpiti za prvi razred zvezne realne šole in realne gimnazije (tudi za dekleta) v Celovcu se vršijo dne 14. junija 1955.

Otroka lahko prijavite ustmeno od 20. maja do 13. junija od 9. do 13. ure v direkciji Marjanišča, Völkermarkter Str. 36.

Pismene prijave je treba kolkovati s šestimi šilingi. Priložiti je treba tudi krstni list otroka in pa domovinski list staršev ali vzgojitelja. (Auszug aus der Heimatrolle ne velja več kot dokaz o državljanstvu). Šolo, ki jo je otrok doslej obiskoval, se naproša, da priloži tudi Schülerbeschreibungsbogen oz. da ga pošlje na direkcijo šole, kjer otrok namerava polagati izpite.

Na izpit naj otroci prinesejo s seboj vse potrebno za pisanje in naj se javijo na šoli dne 14. junija 1955 ob 7,45 uri.

Sprejemni izpiti za višje razrede se vršijo, po predhodnem osebem dogovoru, dne 14. in 15. junija 1955.

Ustanovitelji društva. Z leve proti desni: Rainer Matevž, Gröblacher Rudolf, Schuschu Miha, Stroj Janez, Anderwald Andrej, Strauss Joža.

KOLENDAR

Petek, 20. maj: Bernardin Sienski
Sobota, 21. maj: Feliks Kant.
Nedelja, 22. maj: Milan
Ponedeljek, 23. maj: Janez Krstnik
Torek, 24. maj: Johana
Sreda, 25. maj: Urban I.
Četrtek, 26. maj: Filip Neri

Obvestilo staršem

Slovenski starši, ki želijo poslati letos svoje otroke od 8. do 14. leta starosti na letovanje na morje, naj nam to čimprej, najpozneje pa do 30. maja sporočijo. V sporočilu naj navedejo sledeče podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev.
2. Ime otroka in njegove rojstne podatke.
3. Ali je že kdaj bil v koloniji in kolikokrat.

Vse starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo po poteku prijavnega roka pismeno obvestili. Hkrati jim bomo sporočili, kdaj bodo otroci šli na letovanje, do kdaj morajo oddati predpisane dokumente, slike, zdravniška spričevala in režijski prispevek.

Prijave pošljite pravočasno na naslov:
Počitniška kolonija
»Slovenski vestnik«
Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Gasilci — pozor!

Obveščamo vse aktivne člane gasilskih društev v celovškem okraju, da priredi »Gorenjska gasilska zveza« v dneh od 28. do 29. 5. 1955 v Kranju

»GASILSKI FESTIVAL GORENJSKE«.

Gasilci, ki se žele udeležiti te prireditve, naj se zglasijo in pošljejo potne liste ali izkaznico »I-Ausweis« ter 50 šil. za vozne stroške najkasneje do 22. t. m. na naslov:

Gasilsko društvo Bilčovs,
v roke tajnika društva Hanzija Ogrisa
v Bilčovsu

Kotmara ves

V Prebljah so morali kmetje vse do pred nedavnim dovažati potrebno vodo. S kolikim trudom in izgubo dragocenega časa je bila povezana preskrba z vodo, si je lahko predstavljati. Zato ni čuda, da so si te družine že davno želele vodovoda, vendar se je zadeva zaradi trme nekaterih Kotmirčanov zavlačevala. Sedaj pa so Prebljani končno prišli tako daleč, da jim pritaka voda po napeljanem vodovodu, ki ga polni električna črpalka.

Poročati hočemo še o zanimivem živinozdravskem dogodku v Št. Kandolfu. Pri Šmonu je zbolela breja junica in je vedno bolj hiralala ter ni hotela več žreti. Posestnik je poklical mladega kotmirškega živinozdravnika dr. Janacha, ki je ugotovil, da ima žival žico v prebavilih. Nasvetoval je operacijo in Šmon se je za njo odločil. Živinozdravnika dr. Janach in dr. Mikl iz Kožentavre sta komplicirano operacijo izvedla in to z najboljšim uspehom. Junica je bila rešena in je spet živahna ter rada žre. Spretno izvedena operacija je lepo spričevalo za sposobnost mladih živinozdravnikov.

Občni zbor živinorejske zadruga za Libuče in okolico

Vsako leto, običajno meseca maja, skliče živinorejska zadruga za Libuče in okolico svoj občni zbor, na katerem poda odbor poročilo o uspehih, naporih in tudi težkočah, ki jih je morala zadruga zmagovati v minulem poslovnem letu. Meseca maja je pa tudi že čas, da zadržniki prijavijo svojo živino na pašo in določijo dan prigona.

V zgornjem prostoru zadržnega poslopja v bivši Mačkovi hiši so se minulo nedeljo zbrali zadržniki v lepem številu in s tem pokazali zanimanje za razvoj zadržnega. Zbrane zadržnike je pozdravil načelnik, blaški župan Mirko Kumer, med temi posebno oba bivša zaslužna načelnika Alojzija Milača in Janeza Kosa. Poudaril je ponovno njuna prizadevanja in napore za ohranitev zadržnega posestva v dobi po plebiscitu ter v težki predvojni gospodarski stiski, ko ni bilo sredstev niti za odplačilo visokih davkov. Zadržniki so takrat celo težko zmagovali nizko pašnino, les pa na Štibarjevem

Po naši zemlji**Prisrčno srečanje sosedov na meji**

Minulo nedeljo, ko je vsa Avstrija v prazničnem in veselem razpoloženju spremljala zgodovinska dogajanja na Dunaju ob podpisovanju državne pogodbe, je prišlo na avstrijsko-jugoslovanski meji pri Pliberku do razveseljivega dogodka.

Na željo prebivalstva Mežiške doline, ki je ta dan na Poljani pri Prevaljah slavilo deseto obletnico zmage nad nacifazišmom, je predsednik mestnega ljudskega odbora na Ravnah, tov. Kokalj, po telefonu sporočil v Pliberk, da vabi mestnega župana iz Pliberka in župane okoliških občin z občinskimi odborniki ter vse, ki bi jih mogli obvestiti, na prijateljsko srečanje na državni meji. Namen snidenja je bil, da bi imelo prebivalstvo mežiške doline priložnost neposrednim mejašem čestitati k doseženi državni pogodbi.

In zares, v najkrajšem času se je zbralo mnogo ljudi z obeh strani državne meje ob cestnih zapornicah, ki ločijo obe državi. Obmejni organi na obeh straneh so dvignili zapore in spontano se je povezal prebivalstvo sosednih si držav. Predsednik Mestnega ljudskega odbora na Ravnah Kokalj je prožil priberškemu županu roko ter izrekel čestitke k uresničitvi državne pogodbe. V svojem nagovoru je naglasil, da naj velja pravica svobode in neodvisnosti tudi malim državam in narodom. Nadalje je poudaril težnjo prebivalstva Mežiške doline po dobrih sosedskih odnosih med prebival-

stvom to- in onstran meje, ki ga vežejo tradicija, mnogo sorodstvenih vezi in medsebojne gospodarske koristi.

Za iskrene besede predsednika Kokalja in nepričakovani prisrčni sprejem se je vidno vzradoščen zahvalil pliberški župan Loike in dejal, da je srečanje ob današnjem dnevu tudi na tej meji majhen zgodovinski dogodek, ki more služiti le poglobljanju dobrososedskih medsebojnih odnosov.

Nato je spregovoril še član pliberškega mestnega občinskega odbora gradbeni mojster ing. Glawar, ki je prav tako naglasil pomen prisrčnega sosedskega srečanja. Dejal je, da ni nikakih vzrokov za medsebojne konflikte in si lahko pričujemo roke k prijateljskemu sožitju ne glede na jezik, ki ga kjer koli kdo govori. Na podlagi medsebojnega spoštovanja se nam odpirajo možnosti razvoja koristnih medsebojnih gospodarskih stikov v interesu prebivalstva na obeh straneh državne meje.

Po izmenjanih dobrohotnih mislih se je razvila iskrena medsebojna družabnost. Jugoslovani so preskrbeli vina in cigarete, župan Loike pa je dal pripeljati avstrijskega piva iz bližnje gostilne. Menjaje sta igrali godbi, sovenska iz Raven in avstrijska iz Libuč. Dirigenta godb sta celo menjala ter je libuški dirigiral ravenški godbi, ravenški pa libuški. Vse je bilo zadovoljno, srečno in veselo. Ob slovesu so si ljudje navdušeno klicali: na svidenje!

deželnemu glavarju za njegovo pomirjevalno delo v deželi pridružili tudi OVP-jevski odborniki, kar naj bo korak k nadaljnjemu skupnemu medsebojnemu spoštovanju med prebivalstvom obeh jezikov. Želeti bi bilo, da bi ta miselnost prodrla tudi v dnevno življenje in pa pri koroškem OVP-jevskem vodstvu in da bi prenehala vsaka za mir v deželi škodljiva narodna nestrpnost.

Nonča vas — Cirkovče

Na Dunaju so minulo nedeljo podpisovali veliki državni akt, v Pliberku pa dva mlada človeka poročno pogodbo. Mladi kmet France Riedl, p. d. Šimon v Nonči vasi, si je izbral za svojo sopotnico v življenju Marto Nachbarjovo, p. d. Jopovo iz sosednih Cirkovč. Zenitovanjso slavje v vaški gostilni je bilo prijetno in domače, nato pa je ženin France povedel svojo mlado ženo na svoj dom.

Ženin in nevesta izhajata iz zavednih družin ter sta oba vedno sodelovala v slovenski prosveti pri naših igrah. Oba sta igrala med drugim v »Miklovi Zali«, nevesta pa tudi glavno vlogo v »Lepi Vidici«. Ko jima ob poroki iskreno čestitamo, smo prepričani, da bosta tudi odslej, ko sta si ustanovila mlado družinsko življenje, ostala zvesta svojim vzorom, lepim idealom, za katere sta delovala, in jih prenašala tudi na svoj naraščaj.

ŽGANE PIJAČE? — PELIKAN!

državne pogodbe sprejmite, gospod deželni glavar, naše srčne čestitke in našo najglobljo zahvalo za Vaše pomirjevalno delo med narodom v naši domovini.

Soglasen sklep vseh frakcij o brzojavkah na predlog odbornikov liste Zveze kmetov in delavcev je lep zgled enotne volje ob tem velikem zgodovinskem dogodku. Razveseljivo je, da so se zahvali

in gnojenje z umetnimi gnojili že kaže svoje uspehe. Boljša in redilnejša travišča izpodrinjajo malovredno pašo. V tem smislu bodo ravnali tudi nadalje. K doslej doseženim uspehom je precej pripomogla tudi subvencija iz javnih sredstev. Omenil je še, da se je lani, kljub obilnemu deževju, živina dobro prepašla in pridobila na teži.

Zapisnik o lanskem občnem zboru in načelnikovo poročilo so zadržniki soglasno odobrili, nato pa je načelnik prebral in razložil računski zaključek za leto 1953, ki je precej ugoden. Odplačali so ves dolg in razpolagajo še z gotovino, ki jo bodo prav tako koristili za nadaljnjo izboljšanje zadržnega posestva.

Kot dan prigona živine na pašnik so določili ponedeljek, dne 23. maja. Zadržniki so prijavili na pašo 27 glav mlade živine v starosti od 1 do 1 1/2 leta. Novost letos je, da morajo živino stehtati, preden jo ženejo na pašo in je ta ukrep pogoj za dosego javne podpore.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vasi vabi na

koncert Gorenjskega kvarteta

s sodelovanjem dveh solistov Danice Filipičeve in Franceta Korena

v petek, dne 20. maja 1955, ob 20. uri v gostilni pri Ledrarju.

Vsi želite spet enkrat preživeti lep večer, zato pridite v obilnem številu!

*

Slovensko prosvetno društvo »Peca« v Šmihelu nad Pliberkom vabi na koncert

Gorenjskega kvarteta in

solistke Danice Filipičeve ter solista

Franceta Korena

v soboto, dne 21. maja 1955, ob 20. uri pri Šercerju.

Sodelujejo pevci iz domače okolice (pevovodja Valentin Hartmann).

Pridite od blizu in daleč in ne zamudite tega večera, ker doživetje in užitek bosta nad vse prijetna! Gorenjski kvartet, solodvojica in domači pevci jamčijo za to.

*

Zvečer, dne 22. maja, ob 19. uri bo v Maloščah pri Gallobu

koncert domačega pevskega zbora

in gostovanje

Gorenjskega kvarteta

s sodelovanjem znanega solista in solistke.

Vabljeni vsi iz vasi in okolice, lep večer se vsem obeta!

Bistrica v Rožu

Iskreno čestitamo Janezu Rogačniku k 91-letnici njegovega rojstva, ki jo bo praznoval 25. t. m. Jubilant je v svoji visoki starosti še vedno čil in veder ter bere vsako številko »Slovenskega vestnika«. S čestitkami združujemo srčno željo, da bi mu bila naklonjena še vrsta zadovoljnih let življenja!

Korte

Pretrajljiv tragičen dogodek je doživela minulo soboto Plesnikarjeva družina v Kortah. Ugledni in spoštovani 50-letni oče Pavl Stern se je tega dne kakor tolikokrat napotil po opravkih od doma. Proti večeru se je vračal domov. Iz doline do svoje obsežne in visoko ležeče domačije pa ima za transport blaga napeljana vzpenjača. Te se je hotel poslužiti, da bi se prepeljal iz doline na domačijo. Telefonično je poklical od postaje na dom po nosilno napravo, ki je kmalu prispela v do-

V nedeljo, dne 22. maja ob 11. uri, bo v Železni Kapli v kino-dvorani

zadržni shod

Po shodu bo koncert priljubljenega

Gorenjskega kvarteta s sodelovanjem

solistke Filipičeve in solista Korena.

Pridite iz vseh krajev, zadovoljni boste!

lino. Plesnikar se je vsedel na nosilno ploskev in vzpenjača ga je potegnila naprej. Po kakih štiristo metrih vožnje je iz neznanega vzroka padel s plošče in strmoglavil v globočino okoli petnajst metrov tako nesrečno, da je obležal na mestu mrtev. Ko je nosilna ploskev prispela prazna domov, se je sin Izidor v težki slutnji takoj napotil, da bi poiskal očeta. Na svoje veliko zaprepaščenje ga je našel mrtvega.

Pokojni oče je bil kremenit pošten značaj, skrben gospodar in dober sosed. Po svojem prepričanju je bil zaveden član slovenske narodne družine na Koroškem in za časa vojne so tudi borci za svobodo našli v njegovi hiši vedno zaslonbo ter odprto srce in roke.

Minuli torek so tako tragično preminulega očeta in gospodarja ob številni udeležbi žalnih gostov spremili na pokopališče k zadnjemu počitku. Težko preizkušeni družini, ki je šele lani izgubila tudi mater, velja najgloblje sočustvovanje vse bližnje in daljne okolice.

Področica

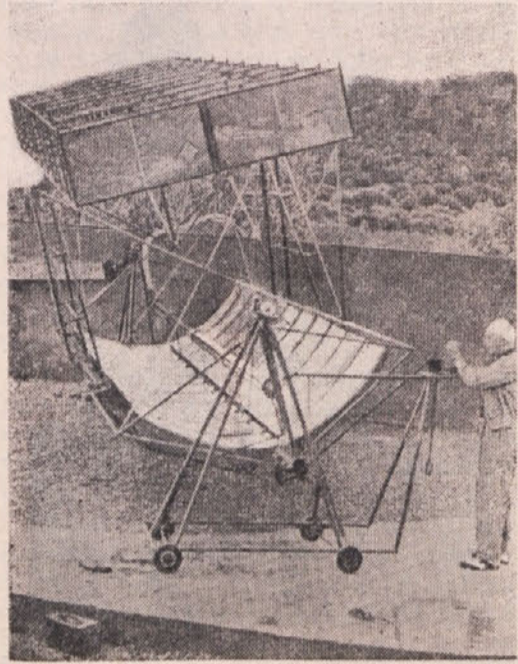
Na progi zveznih železnic Beljak—Področica bodo pričeli obratovati z električnim pogonom dne 10. junija 1955. V kratkem bodo izročili prometu tudi elektrificirano progo Wels-Passau. Elektrificirana linija Beljak-Področica ima dolžino 28 kilometrov, Wels-Passau pa 81 in se je s tem električno železniško omrežje v Avstriji povečalo za 109 kilometrov.

SONČNA ENERGIJA spreminja morsko vodo v pitno

Nepregledne puščave pokrivajo predel Afrike, Azije, Avstralije. Glavno vprašanje v puščavah je vprašanje pridobivanja pitne vode, to je sladke vode. Z vprašanjem vode je tesno povezano vprašanje izkoriščanja rudnega bogastva v puščavah, ker človek uporabi dnevno dva litra vode.

V nekaterih puščavah pa še tista voda, kar je vsebuje, ni pitna, ker je nasičena z

drugimi snovmi, na primer z magnezijem, žveplom ter drugimi snovmi.

Z vprašanjem vode so se že mnogo ukvarjali. Tako so francoski inženirji izdelali posebno napravo, ki s pomočjo sončne energije spreminja vsako vodo tako, da postane pitna. Naprava v 12 urah predela 800 litrov morske vode v pitno sladko vodo.

Glavna dva dela omenjene naprave sta sončna peč — ta daje segreti zrak — in komora, v kateri morska voda izhlapeva.

Postopek teče takole: Črpalka spravi vodo najprej v kotel — grelec, od tu pa naprej v vparjevalno komoro. Tako kot vodo segrejejo v grelcu tudi zrak, preden ga z ventilatorjem pošljejo v sončno peč. V vparjevalni komori razpršilci vodo razprše in del vode se spremeni v paro. Para se potem kondenzira in spremeni v sladko vodo in pri tem segreva kotel za predhodno segrevanje morske vode in zraka. Postopek poteka naprej v opisanem krogu.

Sončna peč sestavljajo paraboličen žleb, ki se vrti okoli svoje vodoravne osi, zbiralec toplote — ta je postavljen v žariščno črto zrcala, kjer se zbirajo žarki — in pa ogrodje z refleksnimi zrcali, ki usmerjajo na paraboličen žleb kar največ sončnih žarkov. Celotna naprava tehta 650 kg in je dolga 6 metrov.

Pri poizkusih pridobivanja pitne vode z omenjeno napravo so uspeli. Potem pa so konstruktorji sestavili sončno peč, ki dvakrat segreva morsko vodo. Dvakrat segreto vodo vodijo do dveh nasproti si ležečih razpršilcev, ki jo razpršita v drobno meglo. Ventilator v tem primeru odpade.

Sončna peč bo morda omogočila prebivanje v puščavskih predelih, kjer ni pitne vode. To pa ni vse, kar si od nje obetajo. Tehniki skušajo sončno energijo uporabiti še v industrijske namene in zna biti, da predstavlja pravkar opisana sončna peč začetek, ki bo pripeljal do cilja.

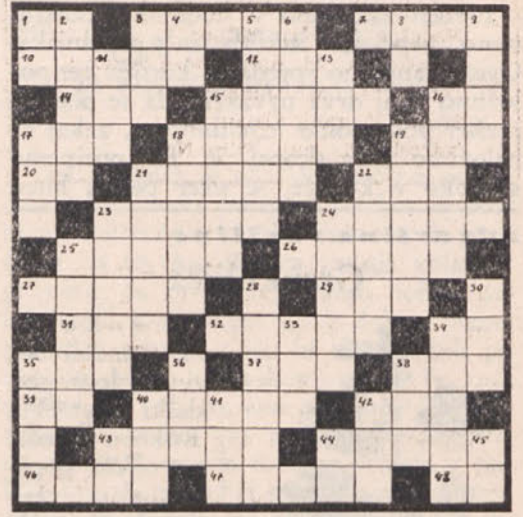
Trpežna tkanina in njena uporabnost

Nedavno je razstavil madžarski kemik Hajdu v Parizu nove tekstilne tkanine, o katerih trdi, da so do tridesetkrat trpežnejše od normalnih. Kemik pravi, da bi uniforma iz takega blaga, ki bi jo prejel na primer poštar ob nastopu svoje službe, preživela svojega lastnika, eno samo srajco pa bi človek nosil vse svoje življenje.

Tako opisuje madžarski kemik pot do svojega odkritja: med vojno je zaradi preganjanja Židov zapustil domovino. V zahodnem svetu je prvič slišal o nylonu. Španci so imeli najnovejši ameriški izdelek »kristalne ženske nogavice.« Kemika je zanimalo, iz česa izdelujejo trpežne nogavice, zato se je začel ukvarjati z njimi. Kemik je ugotovil, da uporabljajo Američani pri izdelavi nylona neki silikat, ki zagotovi predivu trpežnost.

Vodoravno: 1. Veznik, 3. pogrob ali..., 7. glavno mesto neke avstrijske dežele, 10. ne posedujem, 12. bolečina, 14. tvor, 15. del svinjske glave, 16. nikalnica, 17. veznik, 18. grenka rastlina, 19. zadetek pri nogometu, 20. ov, 21. dobrega okusa, 22. rdeč, nemški izraz, 23. neresnemu nasproten, 24. ni zdrav, 25. koroška pisateljica, 26. trud, 27. dobre volje, 29. otok na Jadranu, posebno znan iz druge svetovne vojne, 31. sega po tujih lastnini, 32. nasilje (tujka), 34. oziralni zaimek, 35. sanje, 37. vpiši Ron, 38. kuhinjska potrebščina, 39. ploščinska mera, 40. vodna ptica, 42. domača žival, 43. posledica prehlada, 44. obrtnik, 46. azijska država, 47. glavno mesto evropske države, 48. ako.

KRIŽANKA

Navpično: 1. veznik, 2. brez vrednosti, 3. tvorita dva skupaj, 4. OM, 5. zajeten, 6. predelavec, 8. skrajni konec celine, 9. goden, 11. tišina, 13. je vsak lenuh, 15. pravimo strmi vzpetini, 16. pisar, 17. ptič, ki ima rumen kljun, 18. opravilo, 19. domača ptica, 21. število, 22. zahrbtno napada, 23. vpiši risan, 24. plemenitaški naslov, 25. premikanje zraka, 28. neokretnež, 30. ga mnogo jedo Kitajci, 33. skupina sorodnikov, 34. potica, 36. Italijan, 38. še ne rabljen, 40. tekstilna rastlina, 41. bop, 42. prevozno sredstvo, 43. predlog s 4. sklonom, kaže smer, 44. glej 34. vodoravno.

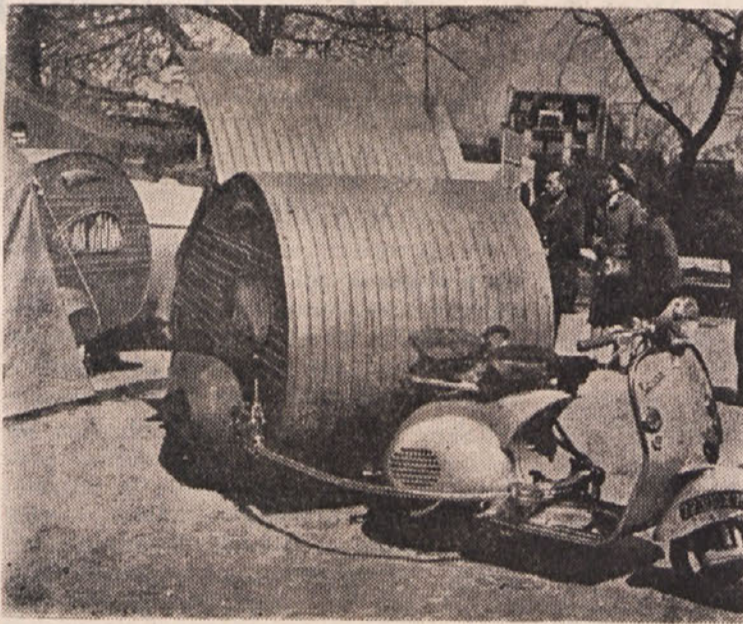
odklonil. Po štirih letih je dal Hajdu licenco neki tovarni delovnih oblek. Podjetje je poslalo neki veliki tovarni naročeno pošiljko delovnih oblek. Polovica oblek je bila iz navadnega blaga, druga polovica delovnih oblek pa je bila napravljena iz prepariranega blaga. Po štirih mesecih je tovarna sprejela sporočilo, da so se navadne obleke raztrgale, preparirane pa da so še kot nove.

Tkanina postane po Hajdujevem postopku mnogo trpežnejša. Razstava v Parizu je vzbudila mnogo zanimanja, še več pa strahu v tekstilni industriji.

Umetno mleko

Da bi preprečili množično poginjanje mladih domačih živali, ki jih vsako leto mnogo podleže zaradi slabe prehrane, je neki Herbert Luther več let delal poizkuse, da bi napravil umetno mleko. Nazadnje mu je uspelo. Izdelal je recept za sintetično mleko, ki je baje zelo redilno, pripravljajo pa ga na ta način, da nalijejo v umetni mlečni prah navadno vodo. Prah je sestavljen iz rastlinskih maščob, kazeina, sirotke ter vitaminov in rudnin.

Weeekend hišica na kolesih

Vsepovsod po naši deželi preživljajo letoviščarji dopust, ne samo v hotelih, pač pa tudi pod šotori, ki jih pripeljejo s seboj v avtomobilih ali pa na motornih kolesih. V Franciji in drugod pa mnogi letoviščarji prebijejo dopust v takozvanih weeekend hišicah, ki jih vozijo s seboj z avtomobili. Te možnosti doslej niso imeli motoristi. Vendar pa si bodo v bodoče tudi motoristi lahko privoščili ta komfort, ker v Parizu so dali pred kratkim v promet majhne weeekend hišice, namenjene motoristom. Hišice so izdelane iz aluminija, v njih pa je prostora za dve osebi, ki se lahko prijetno odpočijeta.

po hiši in okoli kakor živ opomin Štrafeli in lastni hčeri, da za kórantni pride pepelnica, za veseljačenjem pokora; kjer je Lizika s Štrafelo vred bila vedno bolj tiha in je samo čakala, kdaj bi se tudi ona kaj potožila, meni ali sestram.

Sedeli smo pri večerji, vsi, z materjo in s Štrafelo, tiho in vsak zase, kakor smo tudi vsak zase zabadali žlice v pšenični močnik in ga vsak zase nosili v usta, ko je Marica, ta jezik, zinila:

»Ploju bodo tudi vzeli krčmo; nič mu ne pomaga, četudi je bil Palek z njimi« — to je v gočči, s partizani; a Palek sam, to je bil Plojev sin.

Nastala je tihoča in bi tudi ostala, da ni Lizika zavzdihnila, zatem pa rekla, ko da bi se pritožila:

»Ah, kako si, tako ni prav!«

Tak, se je že kesala, morala je nekaj reči; pred kakšnega pol leta je moralo biti vse prav, kar je storila tista Štrafelina pravica.

»Tiho bi bila!« je zarežal Štrafela.

»Zakaj bi bila tiho?« se je znesla nad Štrafelo Marica; počakala je, se presedla, in vsekala: »Doklič! je pod domačo streho.«

Ni imela samo jezika, znala ga je tudi prikriti, ta jezikasta Marica!

Lahko, dane bi nihče nič več zinil, da se ne bi bilo nič zgodilo, ne vem pa, za-

kaj je padla Štrafeli žlica iz rok, zavoljo česar si potem Marica ni mogla kaj, da se ne bi zahihnila, Štrafela pa ni mogel več strpeti, da ne bi pisano pogledal čez mizo in vprašal:

»Ti, Marica, kako — doklič!?!«

»Doklič pač!« je na glas ponovila, ko da bi bilo s tem tako ali tako že vse povedano, in ga pogledala, ne da bi umaknila oči, ko jih tudi Štrafela ni umaknil.

Štrafelo je dvignilo s stola. Pograbil je s celo roko žlico pred seboj na mizi in stisnil pest, da sem se nehote zbal — zdaj zdaj jo bo zagnal v sestro; strahovito se je nasršil in vsevprek čez mizo, ne samo v Marico, streljal z očmi. Toda drugi smo jih opočili v močnik na mizi.

»A za streho, da sem vam jo potegnili nad glave, sem bil dober? Ha?«

Zdaj je vse obmolknilo, nihče ni nameraval odgovoriti; bilo je, ko da bi Hedlovi imeli jezike, a bi jih siloma držali za zobmi.

»Kaj? Ste gluhi?« je zavpil Štrafela in dvignil roko, z žlico med stisnjenimi prsti.

Mati so odložili žlico in se potegnili izza klopi, trikrat zavzdihnilo in trikrat spregovorili.

»Dober — za Frančeka — da si ga spravil!«

Obrnili so se, zahlipali in odšli k peči in tam sedli, z rokami pod ruto in v la-

Štrafela je lahko samo še zaklel, Marica sploh ni umaknila oči z njega.

»Prekleti!«

Zagnal je z vso silo žlico po mizi, da se je odbila in zletela prek Lizine glave na sredo izbe, in odšel iz izbe z dolgimi koraki, ko da bi se mu mudilo.

»Ah!« je zastokala Lizika, se prav tako dvignila in šla.

»Tako je, mati! To je zavoljo vas!« sem rekel in prav tako odložil žlico.

»Zavoljo mene?« so vprašali. »Zakaj?«

»Zapisali bi — kateremu!« sem komaj izgoščal.

»Komu? Tebi?« so me vprašali in zadelo se mi je, ko da so se posmejnili. Potegnili so si ruto na oči, vstali in odšli tudi oni iz izbe.

Štrašno so me zjezili. Bil sem ves srečen, da sem lahko nad nekom zatulil, čeprav samo nad sestrami, nad Marico in Olgo.

»Pa požrite vse sami, ali jaz pojdem — od hramu pojdem. Vrag naj vzame tak hram in grunt! Naj ga Štrafela ima, ta slakota!«

Ali tudi sestri sta šli. Jaz pa sem še to noč pobral nekaj malega, kar je ostalo oblačila po ognju, in se, da si ne bi premislil, naglo pobral; odšel sem — tudi zato, da bi mati storili kaj zavoljo grunta; a kako bi storili, da bi ga jaz dobil,

1) slakota — psovka

Ivan Potrč:

13

NA KMETIH

Onstran potoka pa se mi je vsa pamet ustavila na jetičnikovem stokanju: »Joj, kako si drvena!« Vročje mi je postalo ob tej misli, vegavo, in ko mesečnik — sam ne vem, kako — sem prišel na hram in se sesedel z rokami v laseh na poležano krmo. Tisto, kar me je najbolj skrbelo, da Toplek kaj ve, s tistim ni bilo nič; vendar pa me to ni potolažilo, druga reč mi je grebla po mislih in odganjala spanje: Umira... saj že umira... potaplja se in steza roke po vsaki bilki, tudi po moji — a jaz? Ah, kako bi mu jaz pomagal? Najbrž mu ne bi rad...

Zona me je spreletavala, vse se mi je mečalo po glavi, razen grunta — na Toplekovino, to lahko rečem, se to noč nisem zmisllil, nisem utegnil, življenje me je prenaplo potegnili v svoj mlin — že me je mlelo.

Tisto, kaj bodo doma rekli, je bil bolj izgovor kot kaj drugega, to sem vedel. Bilo mi je celo ljubo, da bi se lahko od hiše pobral; od te hiše, kjer je začelo Štrafeli presedati vsak dan huje; kjer so se mati držali vsak dan bolj zase in hodili

1) doklič — dokler

Kurimo varčno!

Praden zakurimo v štedilniku, odstranimo pepel iz kurišča in pepelnjaka. Ogenj zanetimo spredaj v kurišču ter položimo nanj drva navzkriž, da se plamen razširi pod ploščo in cilindrom, zakaj če naložimo drva skupaj in jih porinemo globoko v kurišče, se sicer pečica hitro

Zdravilne rastline

Grenkuljica

Grenkuljica (Gundelrebe), vinska loza, sol-daški peteršilj, Rokova roža, povojček, popeneč, zlata verižica, šmarni slak, vrednjak ali potlehni bršljan je vztrajna, pri tleh ležeča rastlina iz družine ustnatic, s tenko, nitasto korenino, štirioglatim, na več mestih zakoreninjenim plazečim stebлом, iz katerega se dvigajo na več mestih pokončne veje z ledvičastimi ali jajčastimi, nasprotnimi, po robu debelo narezanimi listi in svetlo vijoličastimi, v pazdušnih kolobarjih zbranimi žrelastimi cveti, iz katerih se razvijajo rožke.

Rastlina cveti od maja do junija in raste po senčnih in vlažnih tratah, neobdelanih njivah, ob potih, ograjah in živih mejah. Nabiramo jo, ko cveti in sicer od aprila do junija.

Grenkuljica vsebuje čreslovino, grenko snov, hlapno olje in precej solitrnokislega kalija. Vpliva posebno na sluznice dihal. Ze stare slovenske lekarniške knjige vedo povedati, da je »kanderman... gorke nature«, ter da »to perje na vodi kuhat in pit« zdravi želodec, celi rane itd. Za čaj, ki krepi in pospešuje delo prebavil, topi sluzi in preprečuje vnetje, vzamemo 3 gr. rastline na skodelico vode. Z grenkuljico zdravimo zlasti obolela dihalna kot katarje in zasilženje pljuč, grla, nosu, bronhijev, kašelj, nahod, pa tudi slabo prebavo, katarje ledvic, mehurja in nekatere kožne bolezni.

Sok (30—50 gr.) rabimo kot zdravilo pri motnjah (katarju) v želodcu, oparnosti, katarju mehurja in pri ostalih zgoraj naštetih boleznih. Z vodo, v kateri smo kuhali grenkuljico, pripravimo ovitke za čire, rane, ki se nerade celijo; pri protinu, revmi, ishiasu, zobobolu priporočajo obkladke ali kopanje v vodi, v kateri smo kuhali grenkuljico. Mazilo pa zdravi zastarele rane in čire. Mazilo napravimo tako, da kuhamo sveži sok grenkuljice z voskom.

segreje, toda mnogo toplote gre neizrabljene v dimnik.

Pri kurjavi s premogom naložimo premog, brž ko drva dobro gorijo. Ker majhni kosi drv razvijajo več plamena kot veliki, moramo iz varčnosti uporabljati kratka in drobno nacepljena drva. Tudi premog gori bolje, če ga raztolčemo na majhne kose. Kuriti moramo s suhim kurivom, ker daje več vročine kot vlažno. Drva lahko sušimo, če jih zložimo na zračnem ali toplem kraju. Na štedilniku, v pečici ali pri peči smemo sušiti drva šele potem, ko štedilnik ali peč ne razvijata več velike vročine, ker bi se sicer drva lahko vnela ali vsaj preveč razgrela ter razvijala škodljive pare in slab duh. Tudi s tem je treba štediti, da drva in

premog dobro izrabimo, to je, da jih dočela sežgemo. Ugaslih koščkov premoga ne smemo odstraniti s pepelom vred, temveč jih moramo vzeti iz pepela in pri prihodnji kurjavi spet uporabiti. Dalje kurimo varčno, ako takoj močno zakurimo, tako da se lonci hitro segrejejo, potem pa prilagamo samo še toliko kuriva, kolikor je potrebno, da jedi počasi vro. Zmota je, če kdo meni, da se meso, zelenjava itd. hitreje omehča, če zelo močno, kot če le zmerno vre. Če preveč nalagamo, dosežemo samo to, da tekočine prehitro izhlapevajo, ter riskiramo, da stena nad štedilnikom zaradi prehude pare porjavi in popokajo plošče na štedilniku. Slednjič ne smemo zakuriti izven časa za kuho, ako ni nujno potrebno.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Krči pri otrocih

Pri nekaterih otrocih v drugem in tretjem letu starosti se često pojavijo krči. Ti napadi navdajajo starše teh otrok s strahom in nemirom.

Napadi krčev imajo več vzrokov. Najpogostejši vzrok je zvišana telesna temperatura, ki je posledica kakega obolenja.

Napad pride naglo. Otrokov pogled ostekleni, zatem pa nekaj časa obrača oči, dokler se le-te ne ustavi na levi ali desni strani očesne dupline. Izpod gornje veke je videti samo beločnico. Hkrati se mišice na obrazu krčijo, koticiki ustnic pa se kdaj pa kdaj razpotegnejo proti ušesom. Zgornja ustnica je povlečena navzgor, spodnja čeljust pa kdaj pa kdaj škriplje ali pa nastane krč v čeljusti, ki privede do škrtanja z zobmi. Glava visi nazaj, prsti so zviti in skrčeni v pest. Zatem gornji in spodnji udje otrde. Prsni koš je tog. Med napadom je otrok v nezavesti in neobčutljiv za zunanje dražljaje. Sprva prebledi, zatem pa posinjti. Često pride med napadom do nehotne male ali velike potrebe. Čez nekaj minut krči uplahnejo, otrok postane zaspan in malo drhti.

Med takšnimi napadi otrok je družina preplašena in zmedena. Običajno prihite sosedje in svetujejo najrazličnejše stvari. Pohite pa tudi po zdravniku, ki običajno pride, kadar je napad že minil. Zato je potrebno, da mati ve, kaj mora ukreniti v primeru napada.

Otroka je treba položiti v posteljico, tako, da leži na strani, da ne bi slina in pena zašli v sapnik, marveč da lahko steketa iz ust. Zatem je treba otroku odpeti obleko in mu položiti mokro krpo na glavo in okoli srca. Če napad traja dalje, je treba nalahno masirati področje srca. Če otrok ni opravil velike potrebe, mu je

treba v danko vbrizgati en do dva del. mlačne vode. Nadaljnje ravnanje in zdravljenje bo določil zdravnik.

Razen teh napadov pri zvišani telesni temperaturi poznamo še druge napade: krče hlipanja. Napad je podoben prve-mu. Otrok hitreje diha, zatem pa ne vdihuje več, izgubi zavest. Čez nekaj trenutkov se spet osvesti.

Taki napadi se pojavljajo pri togotnih in trmastih otrocih. Takšen napad sledi izbruhu jeze ali hudemu razburjenju.

Obe vrsti krčev sta skoraj vselej brez slehernih trenutnih ali kasnejših posledic. lahko pa se ponove, če otroka primerno ne zdravimo.

Lekarna bolniške blagajne v Celovcu

V četrtek, 12. t. m., je koroška pokrajinska bolniška blagajna odprla v Celovcu svojo lastno lekarno na vogalu 10. Oktoberstrasse-Viktringerring. Lekarna bolniške blagajne je lekarna zavarovancev za zavarovance.

Pri otvoritvi je predsednik bolniške blagajne obrazložil večletno vztrajno prizadevanje za uresničitev tega načrta. Šele po skoraj štiriletni borbi je uspelo, da je bolniška blagajna uredila svojo lastno lekarno, ki je edinstvena v Avstriji.

Kakor znano, je bolniška blagajna na podlagi zakonitih predpisov dolžna pre-skrbeti svoje člane z zdravili in zdravilnimi sredstvi brezplačno, njihove svojce pa z neznatnimi pribitki. Zaradi tega so izdatki za medikamente v zadnjih letih silno narasli, kar je razvidno prav iz dej-

Moda

V letošnjem poletju bomo nosile spet široko in ozko ukrojene obleke iz lahkega blaga predvsem naslednjih barv: beš, rumene v vseh odtenkih in vse modre barve. Pri širokih oblekah so boki poudarjeni. Viseči žepi obdržijo svojo široko obliko, ker z njimi ustvarjamo videz polnih telesnih oblik. Rokavi so preprostih oblik, predvsem se bodo nosili kratki. Ovratniki so večinoma položeni okrog vratu.

Tukaj dva moderna modela.

PRAKTIČNI NASVET

Ogledalo čistimo izključno s krpo, namočeno v špirit. Če ga peremo z vodo, lahko vlaga poškoduje maso, s katero je prevlečeno steklo in se tako ogledalo pokvari.

stava, da je bolniška blagajna izdala leta 1948 za zdravila in zdravilna sredstva 3 milijone, leta 1954 pa že skoraj 15 milijonov šilingov.

Namen nove lekarne je, da dobavlja bolnim zavarovancem in njihovim družinskim članom potrebne medikamente brez profitarškega principa in visokih dobičkov. Dobiček je v tem, da čim bolj in ugodnejše pomaga vzpostaviti njihovo zdravstveno stanje in delovno sposobnost, kar je edini kapital delavcev in namočencev.

Zupan Graf je lekarno, ki nosi častno ime »Paracelsus-Apotheke« v čast zaslužnemu kažipotu moderne medicine, oficijelno otvoril. Magister Seebacher pa je nato razkazal prostore in opremo nove moderne lekarne in pojasnil njih smotrni namen in pomen.

tega sam nisem vedel. A ko sem šel, sem bil vseeno strašno iz sebe, preklinjal sem, ko me ni nihče poklical nazaj ali mi vsaj jezo pokazal.

Pri Toplekovih sem spal sprva na hramu; napravil sem si ležišče nad hlevom ter se po večerih, ko smo v hiši povečerali in ko sem pogledal živino, odpravil tja in se bolj zamotal v vojaško plahto, ko se pokril z njo; po večerih je že mrzilo.

Toplečka se je tam pa tam motala okoli mene, vendar jaz govornjara nisem nikoli načel, nisem ga mogel načenjati, preveč me je bilo sram: tako zavoljo nje same, kakor zavoljo Topleka, a tudi zavoljo sebe samega; na domače, enako na njeni dve, posebej še na Tuniko, sem se komaj kdaj zmisli. Ženska se je obirala pri drvah v kolarnici, pri štalinkah²⁾ in pri večerji ali pri obedu začevala s svojim večnim »Južekom« in s pojočim, prosečim glasom:

»Južek, ne bi šli po listje? Jutri bi šli...« »Južek, posodo bi bilo treba pripraviti... Izmil bi jo in zažveplal!« — »Južek, ajda pa kaže letos. Zarantati³⁾ bi jo bilo treba, če ne, jo bo ta naša Tunika vso popasla... Oh-jezus, križ je!...«

Tako je končala po navadi z vzdihom in odšla. Nikdar je nisem pogledal, to dobro vem, ali še zdaj mi je v glavi njen

zatezujoči glas, mi je v očeh njena naprej nagnjena postava, ko da bi pred spovednico stala — a v kateri sem vsak čas čutil nekoga, ki si me postrani in zase ogleduje, svojega hlapčka, in misli na priliko, kdaj si me bo privoščila. Bili so časi, ko me je mikalo, da bi pobegnil — preveč sem čutil njene oči. To bi tudi storil, da nisem šel takrat skregan od hrama; vrnil bi se, samo, ko bi Šrafela šel, samo, ko bi poslali mati pome, ali bi mi rekli kaj zavoljo grunta. Tako pa —

Tako pa se je zgodilo vse drugače; zgodilo se je, čeprav sem se vsega bal, a si na tistem vendarle tako vsega želel — le tega... tega, kako se bo končalo, nisem mogel slutiti, niti malo ne. Tako, ch, prekleto, resnica je! Niti malo ne...

Na večer sem metal v kolarnici koruzinje z loitrskega voza. Prišla je po pocjah, Toplečka, s prazno košaro, ko da bi se po kaj napolnila, se zagnala v kolarnico znenada na kure, jih spravila v hlev, se vrnila, postala pred pragom, s tisto prazno košaro pod pazduho, in obstala s pogledom na meni. Obručal sem se po vozu in čutil, kako me znova nepremično gleda, čeprav je nisem niti enkrat pogledal.

»Uh, kak hlad je že,« je vzkliknila naglas, se stresla in si stisnila život z laktmi. Tiše, vsaj meni se je tako zazdelo, pa je vprašala s tistim pojočim, zatezajočim

glasom: »Južek, kaj te nič ne zebe ponoči — na hramu?«

Zmetal sem zadnjih nekaj snopov z voza, skočil na tla, se otepel in odgovoril:

»Kaj bi me zeblo...«

Molčala je, precej časa zijala vame in se znova stresla, zatem pa rekla:

»Zebe te, zebe...«

Dvignil sem oje, obrnil zadenski voz in ga potegnul pod streho, v kolarnico. Iz hiše je prišla Hana in stekla s polnim škafom krminja⁴⁾ k štalinkam; malo za njo je pritekla s škafom Tunika. Svinje so se predramile, začele so butati z vekami in kruliti. Kljub temu sem slišal Toplečkino prigovarjanje in Hanino zadiranje.

»Hanika? Hanika?« je klicala gospodinja.

Hčerka ji je odgovorila šele, ko je prišla drugič od svinjakov.

»Kaj bi radi?« se je zarežala.

»Odejo bi zanesla na hram.«

»Kaj?« se je v drugo zarežala, se ustavila in jo pogledala z glavo, ki jo je pomolela proti materi.

»Južeku,« je povedala mati; »če ne, bo zmrznil.«

»Kaj bi jaz nosila!« je rekla z ihto, zatem pa — po vsej priliki me je zagleda-

la — popravila z izgovarjanjem: »Ne vidite? Polne roke ópravke⁵⁾ imam.«

Odšla je v hram, za njo Toplečka, s košaro pod laktom, s prazno, s kakršno je prišla iz hrama.

»Križani otroci, kakšni ste!« je jadovala.

Malo kasneje — bil sem v hlevu pri živini — sem slišal njen, Toplečkin, počasni korak, kako je šla po pocjah mimo hleva in proti gumni, in še malo, pa je bila znova pred hlevom.

»Odejo sem ti dala,« je rekla s pocij, ne da bi stopila v hlev. »Odejo in hodno rjuho. Na lestvo sem ju obesila.« Nato molk in zatem: »Da te nebo zeblo.«

»Dobro, dobro...« sem zgoščal, da sem nekaj rekel; obenem pa sem začutil, kako me je po vsem telesu spreletelo, bilo je nekaj ko vročica. Nehote sem postal z grabljami in pričakal — ali vse, kar sem še slišal, je bilo podobno vzdihu, zatem pa Toplečkine korake.

Ko sem ta večer prišel po tistem, ko da bi se česa bal, v priklet in v izbo k večerji, sem zaslišal Hanin smeh iz kuhinje. Hihitala se je, nekaj govoričila in se znova hihitala. Nehote sem postal. Ali sta me začutili ali kaj, Tunika je odprla vrata, me zagledala v luči iz kuhinje — in hihitanje je pri pričih prenehalo.

²⁾ štalinka — mali hlev, svinjak

³⁾ zarantati — z rantami ograditi

⁴⁾ krminje ali žmikanje — skuhana in premečkana svinjska krma

⁵⁾ ópravka — opravilo okoli živine

(Dalje prihodnjič)

Boj plevelu in škodljivcem na polju

Zatiranje plevela med njegovo rastjo je velika nužnost. Vrednost pridelka in uspeh v poljedelstvu sta odvisna od množine pridelka. Le-ta pa je odvisna od semena, gnojenja in zatiranja plevela in škodljivcev. Vzemimo n. pr., da se iz enega zrna pri žitu razvije povprečno samo en klas. Ako na tem klasu preštejemo nova zrna, jih bomo našli povprečno najmanj 20, v veliko primerih pa tudi 30, 40 in celo 50 zrn. Torej bi pridelalek ne smel biti samo 10 ali kvečjemu 15 kraten, temveč višji. Da pa to ni, je vzrok v veliki meri prav v plevelu in škodljivcih, ki se pojavijo. Kakor za žito, tako velja to tudi za krompir in koruzo. Kdor pa je zatiral plevel, je lahko na višini pridelka ocenil njegov uspeh. Pridelalek na njivi z zatiranim plevelom je bil znatno, često za celo tretjino višji od pridelka na njivi z nezatiranim plevelom. Iz tega sledi, da zatiranje plevela nikakor ni samo nužno gospodarsko zlo, temveč zelo rentabilen gospodarski ukrep v času, ko drugače na polju in travnikih nimamo posebnih opravil.

O vlogi mrežne brane pri zatiranju plevela smo že mnogo pisali in se je ta po vaseh že v veliki meri uveljavila. Njene velike poljedelske prednosti so danes že vsakomur očitno dokazane.

Danes pa še nekaj misli k škropljenju na polju proti plevelu in proti škodljivcem. Po naših žitih naletimo povsod na nadležne plevela kakor osat, divja repica (Hederich), rogovilček itd. Le-te pa zanesljivo uničimo samo s hormonskimi preparati, od katerih je že nekaj let poznan Dicopur, lani in letos pa sta se mu pridružila še Dillex-gelb in Hedapur M 52. Te preparate raztopimo v vodi, kakor to predpisujejo recepti na zavojčkih, in jih škropimo s škropilnicami po polju. Pojav teh preparatov na trgu in množičen pojav krompirjevca (Kartoffelkäfer) je sprožil veliko zanimanje za poljske škropilnice. Številne kmečke skupnosti, vasi in občine

so danes že v posesti motornih ali vprežnih poljskih škropilnic. Ker pa je čas škropljenja vedno omejen, je teh škropilnic še vse premalo in bi jih bilo treba imeti veliko več.

To dejstvo in tudi na splošno še zelo pomanjkljiva organizacija škropljenja, po drugi strani pa gospodarska nužnost sistematičnega škropljenja proti plevelu in škodljivcem še čakajo primerne rešitve. Spričo tega, da ima škropljenje popoln uspeh le, ako škropi cela vas, in ker vseh kmetovalcev še ni mogoče spraviti do tega, da bi sami od sebe škropili, obeta najboljši učinek pot, ki so jo na tem področju ubrali v Mariji na Zilji, kjer je občina na svoje stroške kupila tri motorne polj-

ske škropilnice in izvežbala za škropljenje potrebne fante, ki pozimi škropijo sadje, poleti pa proti plevelu in škodljivcem obvezno po vsej občini. Kmetom v Mariji na Zilji tudi ni treba skrbeti za nakup škropil, ker tudi to napravi občina. Za to uslugo pa plačujejo kmetje za nekaj odstotkov višje občinske doklade.

Prav na področju borbe proti plevelu in škodljivcem bi bila dolžnost vseh občin, da sledijo zgledu občine Marija na Zilji in da vzamejo iniciativo in organizirajo škropljenje sadnega drevja in poljskih rastlin v svoje roke. To bi bil eden najodličnejših prispevkov občin za napredek in boljšo donosnost kmetijstva v deželi. (bl)

Proso nam lahko izravna potrebe po žitu ...

V naslednjih tednih bo marsikateri kmetovalec moral »krpati luknje« na svojem polju. Letošnja vigradna suša pri žitu ne bo ostala brez posledic. Ozimine, pa tudi jarine, so postale zelo redke. Kako bo s krompirjem in koruzo po kakšni pozni slani, ki nas je v zadnjih letih vedno obiskala, tudi še ne vemo. K temu se utegne še zgoditi, da bodo marsikateri starejši umetni travniki popolnoma odpovedali in da se ne bo več izplačalo čakati na otavo.

V vseh takih primerih je boljše, da njivo na novo preorjemo, kakor pa da v redkem posevku ali na oslabilni travniški ruši pustimo, da bi se bohotil plevel. Da bi preorane niive zasejali samo s krmnimi mešanicami, pa tudi ne gre, ker nam pridelki ne bi izravnali izgub vsled izpadlih pridelkov žita. Za žito, bodisi krušno ali krmno, pa nam v glavnem gre. Z ozirom na to pa ni odveč vprašanje: kaj pa proso kot nadomestek?

Proso kot nadomestek za izpadlo žito ali koruzo odlikujejo tri lastnosti:

1. Sejemo ga šele konec majnika in v prvi polovici junija;
2. Njegov pridelalek v koroškem povprečju je zelo blizu pridelku ječmena in ovsu tako po donosu zrnja kakor tudi po pridelku beljakovin in škrobnihi enot;
3. Proso je odlično pitovno žito, ker nadomešča v krmi živalske beljakovine in pomaga štediti z izdatki za ribjo moko.

V koroškem povprečju računajo pri prosu 14 q zrnja po hektarju. Ing. Czerwinka pa pravi, da so pri poskusih v Feldbachu dosegli:

sorta	q zrnja po ha
Probstdoerfer, Stamm 10	27,6
Maleksberger	29,4
Kornberger Mittelfröhe	46,9

Uspeh s prosom je v veliki meri odvisen od kolikor mogoče zgodnje setve, da žetev ne pade v deževje, ki pri nas kaj rado pride začetek septembra. Kakor od časa, tako je uspeh s prosom odvisen tudi od čistote njive. Ker v mladosti proso počasi raste, ga na zapleveljenih njivah kaj rad zaduši plevel. Zato ga za žitom ni ravno priporočljivo sejati. Najbolj mu prija preorana ledina ali kakšna okopavina kot predhodnica. Prav pa je, da mu (posebno na ledini) dobro pognojimo s fosforjem in kalijem. Setev naj ne bo preredka, na hektar naj pade vsaj 30—40 kg semena, kar stane 60—90 šil. Seme je torej zelo poceni.

... pa tudi po zimski goveji krmi

Dobro posušena slama je bolj redilna kakor pa slabo seno, saj vsebuje 1,8—2,4 % beljakovin. Pridelalek slame po hektarju znaša 40—75 q s 75—180 kg beljakovin (= 3.600 l mleka). Slamo lahko siliramo v koruzo, lahko pa jo tudi sušimo. V primeru stiske za zeleno krmo bomo v juliju in v avgustu lahko odkosili nekaj prosa in nakrmili z njim svojo govejo čredo.

Aleksandrinska detelja

Ker je letos primanjkovalo deteljnega semena, so nekateri strokovni listi pričeli kot nadomestilo priporočati aleksandrinsko deteljo (Alexandrinerklee).

Aleksandrinska je hitrorastoča detelja, ki traja pri nas samo eno leto, ker naših ostrih zim ne prenaša. Cveti belorumenno, steblo in listi so kosmati in zelo sočni ter bogati na beljakovinah, njihova škrobna vrednost pa je zelo nizka. Aleksandrinska je torej treba krmiti v mešanici z zeleno koruzo, senom ali slamo.

Šest tednov po setvi daje prvo košnjo, kateri sledijo v obdobjih 4—6 tednov druga in tretja, v ugodnih letih pa celo še četrta košnja. Na hektar se je seje 30 kg s strojem in nekaj več z roko. Seme v množini 1—10 kg so ponujali po 21,50 šil. za kg, nad 10 kg so zahtevali 19,50 šil. za kg. Po hektarju pride seme potemtakem na 585,— šil.

Zaradi občutljivosti proti mrazu je ne v čisti setvi brez varstvenega posevka z ječmenom kot varstvenim posevkom v mešanici 25 kg Aleksandrinske in 5 kg laške ljujke

Glede gnojenja velja isto kot za ostale detelje: zahteva močno gnojenje s fosforjem, kalijem in apnom.

kaže sejati prej, preden ni minula zadnja nevarnost močnejše slane. Prvo jesensko slano prenese bolje od koruze, po močnejši slani vendar pade skupaj. Ker hitro raste, zelo pomaga k uničevanju plevela. Vendar jo je treba zasejati v novopreorano zemljo.

Aleksandrinska raste zelo bohotno. Ker so stebela mehka, že pred cvetenjem rada polega. Aleksandrinska je mogoče tudi sušiti, vendar nikakor ne drugače, kakor na sušilih. Sušo dobro prenaša, občutljiva pa je za preveliko moč.

Varstvenega posevka ne potrebuje, ker hitro raste. Po poskusih varstveni posevek samo znižuje pridelalek detelje. Priporočajo jo tudi v mešanici z laško ljujko (Ital. Raygras). Kolikor so podatki na razpolago, je razvidno, da daje dobre pridelke. Aleksandrinska, ki je bila sejana 3. maja, je lani dala:

1. košnja	2. košnja	3. košnja
28. 7. 54	6. 9. 54	15. 10. 54
326 q	170 q	88 q
295 q	65 q	70 q
332 q	177 q	100 q

detelje: zahteva močno gnojenje s fosforjem, kalijem in apnom.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kaj je dolžni delež in kdo ima pravico nanj?

I.

Dolžni delež je tisti del celotne zapuščine, ki ga mora po smrti staršev — očeta ali matere — dobiti vsak otrok brez ozira na to, kaj določa zadnja volja. V primeru, da otrok ni, dobijo dolžni delež starši. Kot dolžni delež dobijo otroci polovico od tega, kar bi sicer dobili po zakonu, starši in njihovi starši, če tudi staršev ni več, pa eno tretjino. Ker nezakonski otroci po nezakonskem očetu ne dedujejo, seveda tudi ne pridejo v poštev kot nujni dediči proti nezakonskemu očetu. Po zakonu se imenujejo dediči, ki morajo dobiti vsaj dolžni delež (Pflichtteil), nujni dediči (Noterben).

Napram zapustniku (Erblasser) imajo za svoje sprejeti otroci iste pravice kot lastni otroci, nimajo pa nobene dedinske pravice napram njegovim sorodnikom, kakor tudi ne napram zakonskemu drugu zapustniku, če tisti posvojitve ni odobril ali dovolil.

Če za razdelitev zapuščine ni več otrok, pridejo v poštev vnuki ali pravnuki zapustnika. Za zapuščino duhovnikov obstoja poseben zakon, kot otroci ali sorodniki pa dedujejo prav tako kot vsi drugi.

Navedene osebe morajo dobiti nujni delež tudi proti volji zapustnika, pa čeprav bi se le-ta izrecno izjavil proti temu odnosno da bi v zadnji volji izpustil nujne dediče. Samo takrat izgubijo nujni dediči svoje pravice, če so po zakonu sploh zgubili pravico dedovanja, to je: 1. če so proti zapustniku izvršili kako hudodelstvo, 2. če so zapustnika prisilili ali s posebno zvijačo pridobili za kakšno posebno zadnjo voljo in jim tega ni izrecno odpustil, 3. če je kdo od njih pustil zapustnika v največji bedi brez pomoči in 4. če se je nujni dedič sam pravnoveljavno odrekal zapuščini. V vseh teh primerih torej tudi nujni dediči ne morejo zahtevati dolžnih deležev in imajo pravi dediči pravico, da take zahteve zavrnejo odnosno odklonijo.

Vsa ta vprašanja spadajo pred zapuščinsko razpravo, torej pred notarja ali sodišče, kjer naj nujni dediči po smrti zapustnika zahtevajo svoje pravice. To brez ozira na to, ali je umrla pozabil na nje, ali jim je premalo zapustil, ali pa jim ničesar ni zapustil, ker jih je hotel razdediniti. Zato se morajo takoj po smrti zapustnika javiti pri sodišču, kjer leži njegovo premoženje, ker potem to sodišče razpravlja o pravici dedičev. Udeležiti se smejo tudi cenitve in določitev tega premoženja, pri čemer se mora ceniti in upoštevati vse premično in nepremično imetje, torej tudi vse terjatve, tudi take proti dedičem.

Če je nujni dedič otrok zapustnika, potem se mora zapuščinskemu premoženju priračunati tudi vse tisto, kar je zapustnik komu podaril. Izjema je le v primeru, da je to darilo izvedel že pred rojstvom otroka, ali samo iz rednih dohodkov zapustnika, ali na splošno v razne dobre namene ali podobno.

Pri tako imenovanih nujnih dedičih so še druge izjeme. Če ima zapustnik samo enega otroka, ki je nujni dedič, ali če se mu rodi pozneje ali pa šele potem, ko je že sklenil svojo zadnjo voljo, potem ostanejo v veljavi od njegove zadnje volje samo volila za plačilo uslug ali za pobožne in javne namene, toda samo do ene četrte. Vse druge določbe testamenta postanejo neveljavne.

V primeru, da je zapustnik izpustil kakega otroka samo zato, ker ni vedel, če še živi ali da sploh živi in se ta zmotno dokaže kot prava zmotna, dobi tak otrok vse pravice pravega dediča kot vsi drugi.

V vseh primerih zapuščine, v katerih je nujni dedič dobil premalo ali sploh nič, morajo vsi ostali dediči od svojega deleža toliko popustiti, da je dolžni delež pravilno izračunan. V primeru kakšnega nesporazuma ima tudi nujni dedič vse pravice pritožbe.

Proti krastavosti sadja

Z zimskim škropljenjem uničujemo samo živalske škodljivce, ki prezimijo na drevesu, ter mah in lišaj. Veliko škodo nam vendar napravi na našem pečkastem sadju sadni škrlup ali krastavost (Obstschorf). Trosi škrlupa prezimijo na odpadlem listju in dozori ob vigradni toploti, ko se začne razvijati listje na drevju. V tem času pričnejo dozorevati trosi tako, da se ta okužba vrši še nekaj časa po cvetenju. Trose prenesejo na drevo zračni tokovi, torej veter. Da pride do razvoja bolezni, je potrebna gotova vlaga in toplota. Vsem sadjarjem je znano, da je sadje v mokrih letih posebno krastavo. Ko je list okužen, se bolezen potom trosov hitro širi in preide na rastoče plodove. Posledica je krastav sad, ki se v skladišču ne drži in ki ga kot namizno sadje ne moremo prodati. Ozdraviti se ta bolezen ne dá, temveč samo zabraniti s škropljenjem, ker prevleka škropiva zabranjuje glivicam prodiranje v list, mladiko in v plod.

Najbolje bi bilo škropiti proti škrlupu tik pred razcvetom, ko so dozoreli prvi trosi in ima drevo že precej sicer še mabela listja, na katerem pa se že vrši okužba.

Drugo važno škropljenje proti krastavosti je tik po cvetenju, ko odpadejo cvetni listki. Praviloma bi morali obkropiti škropiti.

Proti škrlupu uporabljamo bakrene ali žveplene preparate in v novejšem času tudi sintetična sredstva. Vsi izdelki imajo

Prva hrvaška kmetijska razstava

V Zagrebu bo letos jeseni, najbrž v drugi polovici oktobra prva hrvaška kmetijska razstava po vojni. Na razstavi bodo sodelovali kmetijski znanstveni zavodi, kmetijske postaje, šole, zadruga in kmetijska posestva. V dneh razstave bo tudi kmetijski teden s številnimi strokovnimi posvetovanji in zborovanji.

Lisice širijo steklinov Nemčiji

V Zapadni Nemčiji se med divjačino čedalje bolj širi steklina. Zlasti mnogo lisic je steklih. Za uničenje steklih lisic uporabljajo strupeni plin cyklon, ki ga spuščajo v lisičje brloge.

Koroški socialisti za nadaljevanje politike narodnostne strpnosti

Socialistična stranka Koroške je imela minulo soboto in nedeljo v delavski zbornici v Celovcu svoj deželni kongres. Glavni referent na kongresu je bil socialistični državnozbornski poslanec dr. Pittermann, ki je predvsem zagovarjal sklep, s katerim se je predsedstvo avstrijske socialistične stranke izreklo za uvedbo splošne vojaške obveznosti v Avstriji. Govornik se je zavzel tudi za to, da bi prišla USIA-podjetja pod državno upravo, medtem ko se ljudska stranka temu protivi. Nastopil je tudi proti monarhističnim tendencam v nekaterih vrhovih ÖVP-jevskega koalicijskega partnerja.

V razpravi k referatu se je zlasti skoro vsa mlajša socialistična generacija izrekla proti uvedbi vojaške obveznosti in proti postavitvi vojske sploh. Kritizirali so posebno dejstvo, da je predsedstvo socialistične stranke sklepa-

lo o uvedbi splošne vojaške obveznosti, ne da bi bilo dalo članstvu prej možnost zavzeti stališče. S posebnim predlogom so zahtevali ljudsko glasovanje o tem vprašanju.

O koroški deželni politiki je na kongresu govoril deželni glavar Wedenig, ki je podčrtal, da si je socialistična stranka med drugim tudi s svojo politiko strpnosti pridobila ugled pri koroškem prebivalstvu. Dejal je, da so socialisti že dokazali, da ne poznajo razlike pri svojem prizadevanju za jezikovno različno prebivalstvo. Glede dvojezičnega šolstva je podčrtal, da so svojčas pozdravili to ureditev kot edino možno tudi najbolj nacionalistične skupine. Ko je opozoril na dolžnosti, ki jih je prevzel večinski narod do manjšinskega naroda na Koroškem, se je govornik zavzel za to, da je treba ozemlje za jezikovno mešanem prebivalstvom gospodarsko posebej podpreti. Socialisti hočemo — je dejal ob koncu deželni glavar Wedenig — nadaljevati s politiko konfesionalne in narodne strpnosti, s katero smo dosegli v zadnjih desetih letih velike uspehe in ki jamči, da bo Koroška vedno močnejše prežeta s socializmom.

Tudi k referatu deželnega glavarja se je oglasilo več diskutantov. Nadučitelj Guttenbrunner iz Zrelca je nastopil proti poskusom katoliške akcije, ki skuša pod krinko „pravice staršev“ razbiti šolstvo. Predsednik Zveze socialističnih borcev za svobodo in žrtev fašizma Richter iz Borovelj se je zavzel za večje upoštevanje ljudi, ki so bili pod fašizmom politično preganjani, ter za pospeševanje jezikovno mešanega ozemlja s strani dežele.

Kongres je ponovno izvolil dosedanje deželno vodstvo z deželnim glavarjem Wedenigom na čelu.

Moskva gre v Beograd

(Nadaljevanje s 1. strani)

nikov in dejal, da bo Jugoslavija razgovarjala kot neodvisna država na osnovi nevmesavanja in spoštovanja suverenosti in neodvisnosti. Jugoslavija ne bo zakulisno manevrirala, marveč bo govorila pred vsem svetom, ker nima ničesar prikrivati. Jugoslavija želi obdržati dobre odnose z Zahodom, želi jih pa tudi izboljšati z Vzhodom. Pristop k blokom odklanja, ker vidi samo v mednarodnem sodelovanju podlago za mir. Bližnji razgovori v Beogradu bodo veliko prispevali k umiritvi napetega položaja v svetu. Sovjetska zveza je v zadnjem času napravila vrsto konstruktivnih potez, vsled česar je upravičeno pričakovanje, da bodo beograjski razgovori velik doprinos k ohranitvi miru na svetu.

Mnogi bivši nacistični generali v vodstvu nove zapadnonemške armade

Dvomljiva postaja krilatica o demokratični in miroljubni armadi, ki jo bodo vzpostavili v Zapadni Nemčiji. Kakor je razvidno iz obvestila zapadnonemške tiskovne službe, so na listi bodočih visokih vojaških činiteljev bivši generali, ki so kot zvesti oprode Hitlerja prinesli svetu nepopisno gorje in povzročali krvave zločine.

APA navaja, da je za generalnega inspektorja vrhovnega poveljstva kopenske armade, mornarice in letalstva predviden Ludwig Cruewell, bivši general oklopnih enot. Za inspektorja armade bo postavljen bivši general oklopnih enot Walter Wenck, ki je bil od Hitlerja imenovan kot zadnji poveljnik armade pri berlinskih operacijah prav v poslednjih vzdihljajih krvave vojne. Za inspektorja letalskih sil bo zadolžen generalni polkovnik Adolf Galland, ki je veljal za posebnega Hitlerjevega prijatelja. Inspektor mornarice postane bivši kapitan Otto Kretschmer, bivši general Hans Speidel pa bo ostal še nadalje v NATO-stabu v

Parizu. Dosedanji vodja vojaškega oddelka v zapadnonemški varnostni službi, general Heusinger, naj bi postal štabni šef vseh treh oboroženih formacij.

Ogrožanje miru po bivših zvestih Hitlerjevih generalih, ki naj bi postali spet vojaški voditelji mladine, je na spominski svečanosti v Mauthausenu na splošno označil avstrijski notranji minister Helmer, o čemer pa smo že v zadnji številki poročali.

Za birmo

neve zapestne ure

lepe oblike in poceni ter glavno: zanesljive in točne

J.A.KERN Celovec-Klagenfurt
Kramergasse 7

Koroški velesejem bo letos lepši in obsežnejši

Iz leta v leto se vedno bolj razvija velika gospodarska razstava — velesejem v Celovcu —, ki si je zadnji dve leti že nadel naslov koroški velesejem ter ima z udeležbo inozemskih razstavljalcev vedno bolj tudi mednarodni značaj. Zelo pomembna prireditev v tem okviru pa je že tradicionalni lesni velesejem. Obsežno področje velesejskega prostora je v pregradnji in je preskrbljeno tudi za okus s tem, da so nasadili že doslej mnogo lepotečnega grmičja in drevesc. Omrežje kanalizacije je skupno 2.000 metrov dolgo in 10.000 kvadratnih metrov bo asfaltiranih cest.

V kratkih tednih se bodo spet odprla velesejska vrata, kjer bo v prikaz ustvarjalna sila in zmogljivost avstrijskega gospodarstva na področju obrtnih in industrijskih izdelkov ter obsežne lesne industrije. Odkar je koroški velesejem spet na svojem lastnem obsežnem prostoru, so dani pogoji, da tvrdke lahko poljubno razvrščajo svoje velike obrate ter si gradijo svoje stalne paviljone. Zanimanje za koroški velesejem stalno narašča in odbor si prizadeva, da bi ustregel vsem zahtevam razstavljalcev in ostale velesejske publike.

Čeprav je velesejski odbor že lani, prvo leto, ko je dala zasedbena sila prostor na razpolago spet svojemu namenu, precej storil kar se tiče modernizacije in smotrne ureditve razstavišča, vendar zaradi prekratko odmerjenega časa ni uspelo izvesti vseh načrtov. Zamujeno bodo letos nadoknadili ter je za financiranje projekta namenjen kredit v iznosu 3 milijard šilingov.

Več kot sto delavcev je z gradbenimi stroji zaposlenih na sejmišču. Med drugim bodo navozili na tisoče kubičnih metrov zemlje na prostor, da bo sejmišče zadostno planirano in bo tudi ob močnejšem deževju odtakala voda. Asfaltiranje in ka-

nalizacijo prostora smo že omenili, opremili pa bodo v veseličnem parku potrebne in odgovarjajoče sanitarne naprave. Tudi razstavljalci sami so se že pričeli gibati in se na primer kmetijska zbornica že prizadeva izgraditi večji in vsem zahtevam odgovarjajoč paviljon. Pa tudi druge tvrdke že načrtujejo oblike svojih modernih razstavljalnih koj.

Velesejski odbor namerava poleg izdaja 10.000 barvnih reklamnih izvodov napraviti še 18 velikih transparentov, ki jih bodo razobesili na vseh avstrijskih mejnih prehodih, kjer bodo razpeti štiri tedne in tako opozarjali vsakega, ki bo prestopil meje v našo deželo, na koroški velesejem ter mu želeli dobrodoščilo.

Birmanske ure

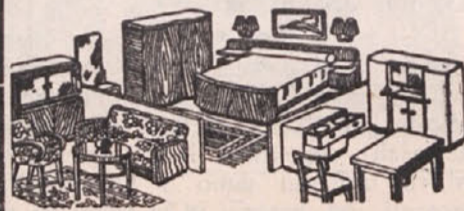
od strokovne trgovine

Kobler & Co.
Beljak-Villach

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile

- Riesenauswahl — über 100 Ausstattungen
- Die besten und billigsten Möbel Österreichs
- Hartholzschlafzimmer nur 3900 Schilling
- Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
- Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

STADLER-MÖBEL
KLAGENFURT

Koroškemu

prebivalstvu!

Celovski lekarnarji opozarjajo, da je na novo odprta lekarna Pokrajinske bolniške blagajne upravičena oddajati zdravila na zdravniške recepte **samo** članom Koroške pokrajinske bolniške blagajne.

Vsi člani Koroške pokrajinske bolniške blagajne lahko slej ko prej krijejo vse potrebe zdravil pri vseh javnih lekarnah.

Celovski lekarnarji bodo še znanprej vestno zagotovili brezplačno in hitro preskrbo prebivalstva z vsemi razpoložljivimi zdravili.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 21. maj:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.00 Za dobro voljo — 14.35 Pozdrav nate — 15.20 Originali koroškega ljudskega življenja — 16.20 Kličemo mladino — 18.00 Iz parlamenta — 20.05 Vedra oddaja — 21.00 Znani glasovi iz operet in filmov.

Nedelja, 22. maj:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Kmečka oddaja 12.45 Zrcalo Mestnega gledališča — 13.45 Pesem in glasba o planinskem življenju — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 17.00 Plesna glasba — 18.30 Lepe melodije — 18.55 Šport od nedelje — 20.15 Če v nedeljo zvečer vaška godba igra.

RADIO PROGRAM

Ponedeljek, 23. maj:

11.20 Za dobro voljo — 14.00 Za našo vas (slov.) — 15.30 Igra veliki dunajski zabavni orkester — 15.45 Knjižni kotiček — 18.45 Iz tehnike in znanosti (slov.) — 19.15 Trikrat kralj — 20.05 Med nami rečeno — 21.00 Literaturna v ponedeljek.

Torek, 24. maj:

11.20 Za dobro voljo — 14.00 Zdravniški vedež. Odlomki z Akademije goriških studentov (slov.) — 15.45 Delovni prostor v stanovanju — 16.00 Pevska ura — 16.30 Vedri solisti — 20.05 Otvoritveni koncert Dneva avstrijske kulture v Kapfenbergu.

Sreda, 25. maj:

10.15 Novi človek — 11.20 Za dobro voljo — 14.00 Arije iz znanih oper (slov.) — 15.30 Igra veliki dunajski orkester — 15.45 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 18.45 Domači zvoki (slov.) — 20.05 Peljemo se s potovalnim uradom — 21.00 Veseloigra.

Četrtek, 26. maj:

15.00 Iz zgodovine deželnih mest: Solnograd — 14.00 Razvojne črte slovenske proze (slov.) — 15.45 Kultura in znanost — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 20.05 Koroška lovška ura — 21.25 Ljudske pesmi.

Petek, 27. maj:

10.15 Trnuljčica — 10.45 Dunajski slavnostni tedni 1955 — 14.00 Trdi orehi (slov.) — 15.00 Leto v besedi in pesmi — 17.25 Te-

den dni deželne politike — 18.45 Športni obzornik (slov.) — 20.05 Slušna igra: „Otrok za podariti“.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinjinski nasveti — 7.40 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza — 12.45 Zabavna glasba — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 21. maj:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 12.10 Igrajo štirje flosarji — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 13.30 Glasbeni mozaik — 15.40 Slovenska narodna glasba — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Okno v svet — 20.00 Javni veseli večer Radia Ljubljana.

Nedelja, 22. maj:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Otroška predstava — 10.00 Družinski pogovori — 12.10 Venček slovenskih narodnih pesmi — 13.30 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Nad Boko Kotrsko — 16.00 Zaplešite z nami — 17.30 Radijska igra — 20.00 60 minut razvedrila iz Radia Zagreb — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 23. maj:

11.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 14.30 Nove knjige — 15.15 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo 16.30 Zdravstveni nasveti — 18.45 Partizanski pozdravi — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Simfonični koncert.

Torek, 24. maj:

11.15 Cicibanom dober dan — 12.10 20 minut z Veselimi godci — 13.30 Glasbeni mozaik — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 15.30 Jezikovni pogovori — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Športni tednik — 20.10 Koncert.

Sreda, 25. maj:

11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.45 Mladinski zbori pojo — 13.30 Z glasbo v dobro voljo — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 16.30 Modni kotiček — 20.00 R. Wagner: Lohengrin II. dejanje.

Četrtek, 26. maj:

11.15 Za mlade pevce in godce — 12.10 Slovenske narodne pesmi igra Vaški kvintet — 14.30 Ljudsko-prosvetni obzornik — 16.20 Iz baletov in oper — 17.15 V svetu ritmov in melodij — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi.

Petek, 27. maj:

11.15 Cicibanom dober dan — 12.10 Slovenske narodne — 13.30 Od včeraj do danes — 16.00 Za pionirje — 18.30 Spoznavajmo človeka — 20.15 Iz ustvarjanja skladatelja Jožefa Haydna.